

Szczecin

Memorandum Finansowe

MEMORANDUM FINANSOWE MIASTA SZCZECIN

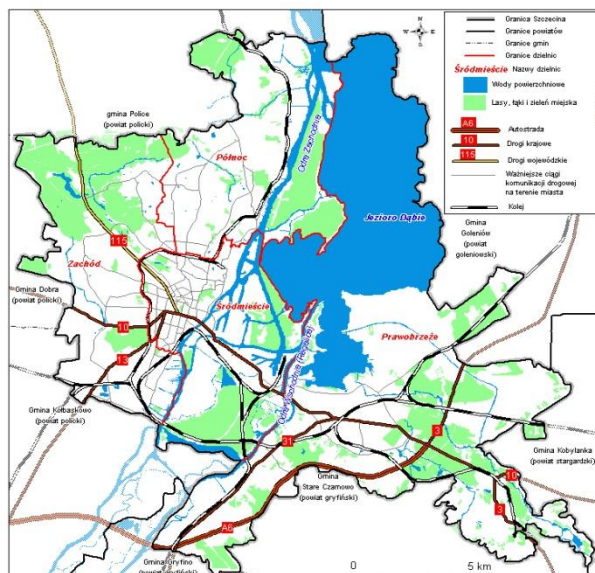

Spis treści

1	Informacje o mieście	4
1.1	Ogólne dane o Szczecinie	4
1.2	Struktura organizacyjna Miasta	6
1.3	Władze Miasta	7
1.4	Gospodarka.....	10
2	Budżet Miasta.....	16
2.1	Ogólne dane o budżecie	16
2.2	Dochody operacyjne.....	17
2.3	Wydatki operacyjne.....	18
2.4	Wyniki operacyjne	20
2.5	Dochody i wydatki majątkowe	21
3	Analiza sytuacji finansowej Miasta.....	24
3.1	Zadłużenie bezpośrednie.....	24
3.2	Płynność.....	25
3.3	Zobowiązania pośrednie.....	25
3.4	Analiza wskaźnikowa	26
3.5	Rating.....	29

1 Informacje o mieście

1.1 Ogólne dane o Szczecinie

Mapa 1. Położenie miasta Szczecin

Źródło: www.bip.um.szczecin.pl

Szczecin jest stolicą województwa zachodniopomorskiego, zlokalizowaną w północno - zachodniej części Polski, przy ujściu rzeki Odry do Zalewu Szczecińskiego. Stanowi wschodnią część historycznie ukształtowanego regionu Przedpomorza. Położenie miasta (geogr. 53°26'17"N 14°32'32"E) określane jest często jako strategiczne, krzyżując się tu ważne trasy tranzytowe Europy: z zachodu na wschód oraz z północy, poprzez Bałtyk, na południe Europy. Szczecin leży blisko lądowej i morskiej granicy Polski w odległości:

- około 12 km od przejścia granicznego w Kołbaskowie,
- około 7 km od przejścia granicznego w Lubieszynie,
- około 60 km od linii brzegowej Morza Bałtyckiego,
- 130 km od Berlina,
- 281 km od Kopenhagi,
- 454 km od Sztokholmu,
- 507 km od Pragi,
- 516 km od Warszawy.

Obszar Szczecina liczy 301 km² co czyni miasto trzecim pod względem zajmowanej powierzchni miastem w Polsce, 41,1% powierzchni stanowią tereny zielone, zaś 23,9% - tereny pod wodami. Największe z nich to Jezioro Dąbie, jedyne w kraju, gdzie mogą cumować jachty pełnomorskie; zajmuje ono powierzchnię 65 km². Naturalne walory przyrodnicze sprawiają, że rejon Szczecina należy do niezwykle interesujących obszarów Europy Środkowej. Do najważniejszych walorów środowiska naturalnego Szczecina można zaliczyć rzeźbę terenu, urozmaiconą sieć wodną, łagodne warunki klimatyczne oraz bogatą florę i faunę.

Położenie Miasta oraz infrastruktura stwarzają dogodne warunki życia i zamieszkania, dając możliwość uprawiania sportów wodnych, turystyki pieszej i motorowej. Mieszkańcy Szczecina w zasięgu ok. 1 godziny jazdy samochodem mają do dyspozycji plaże nadmorskie, dogodne połączenia lądowe (kolejowe, autobusowe) oraz wodne z miejscowościami wypoczynkowymi nad morzem oraz Zalewem Szczecińskim, a także innymi, jak np. nad Jeziorem Miedwie.

Miasto jest ważnym ośrodkiem kultury o znaczeniu lokalnym i ponadregionalnym, od wielu lat budowany w oparciu o działalność biblioteczną, teatralną i muzyczną, kinową i muzealną. Najważniejszymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną są: Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza, Opera na Zamku, Teatr Polski, Zamek Książąt Pomorskich, Książnica Pomorska, Teatr Współczesny, Teatr Lalek „Pleciuga”, Trafostacja Sztuki.

Szczecin jest największym ośrodkiem akademickim w województwie zachodniopomorskim. Działa tu 19 uczelni wyższych, w tym 3 uniwersytety. W roku akademickim 2015/16 na szczecińskich uczelniach studiowało blisko 40 000 studentów. Liczba absolwentów wyniosła ponad 10 000 osób. Niezwykle istotnym czynnikiem w procesie stymulacji rozwoju miasta jest współpraca uczelni wyższych z firmami i dostosowywanie programów kształcenia do potrzeb dynamicznego rynku. Miasto Szczecin od lat aktywnie współpracuje ze środowiskiem naukowym Szczecina zarówno w realizacji zadań bieżących, jak i tworzeniu oraz wdrażaniu długookresowych dokumentów programowych. Jednym z najważniejszych obszarów współpracy jest wdrażanie, wypracowanej wspólnie ze szczecińskimi uczelniami, Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego

(przyjętej Uchwałą Nr XXXII/620/05 Rada Miasta Szczecin). Od kilku lat część zajęć na szczecińskich uczelniach prowadzą praktycy biznesu przekazując studentom fachową wiedzę i wprowadzając ich w tajniki branży. Przykładem szybkiego reagowania na zmienność rynku pracy jest kształcenie studentów z obsługi systemów księgowych SAP czy otwarcie kierunku: skandynawistyki, która jest odpowiedzią na coraz większe zainteresowanie Szczecinem inwestorów z Północy. Oferta edukacyjna szkół wyższych jest szeroka i pokrywa większość potencjalnych kierunków rozwoju naukowego. Silną pozycję w kraju i za granicą posiada Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie i Akademia Morska. Szczecin posiada kilka specjalności, takich jak genetyka, nanotechnologia, czy w zakresie szkolnictwa morskiego, wśród których jest postrzegany jako krajowy, a często międzynarodowy lider. Szczecin stanowi centrum edukacyjne o charakterze ponadlokalnym, koncentruje się tu ok. 50% potencjału edukacyjnego województwa.

Szczecin jest stolicą, głównym miastem administracyjnym oraz centrum ekonomicznym województwa zachodniopomorskiego. Szczecin, pod względem liczby ludności, jest największym miastem województwa zachodniopomorskiego, stanowi jednocześnie centrum ważnej aglomeracji przemysłowo - turystycznej: Szczecin – Goleniów – Świnoujście – Stargard. Miasto uchodzi również za stolicę Euroregionu Pomerania i jest ważnym miejscem spotkań politycznych oraz kulturalnych pomiędzy lokalnymi władzami Polski, Niemiec oraz krajów skandynawskich. Obok doskonałej lokalizacji Szczecin charakteryzuje się niezwykłymi warunkami naturalnymi, dużym wyborem atrakcyjnych terenów inwestycyjnych oraz dużym potencjałem wykształconych i wysoko wykwalifikowanych pracowników. To wszystko czyni miasto zarówno przyjaznym miejscem do życia jak i dynamicznie rozwijającą się metropolią.

Podstawowe informacje statystyczne o Mieście Szczecin na tle Województwa Zachodniopomorskiego na dzień 31.12.2015 roku znajdują się w Tabeli 1.

Według stanu na 31.12.2015 roku liczba ludności Szczecina wyniosła 405 657 mieszkańców. Utrzymuje się tendencja spadku liczby ludności. Gęstość zaludnienia w Mieście Szczecin na 1 km² wynosi 1 350 osób.

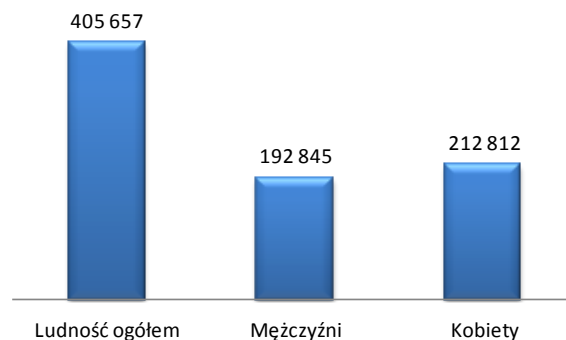
Tabela 1: Informacje statystyczne o Mieście Szczecin na tle Województwa Zachodniopomorskiego na dzień 31.12.2015 roku

Wybrane informacje	Miasto Szczecin	Województwo
Powierzchnia (km ²)	301	22 892
Ludność	405 657	1 710 482
Ludności w wieku produkcyjnym (%)	61,7	63,1
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	-2,2	-1,3
Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	2 717	2 044
Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	6,8	13,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

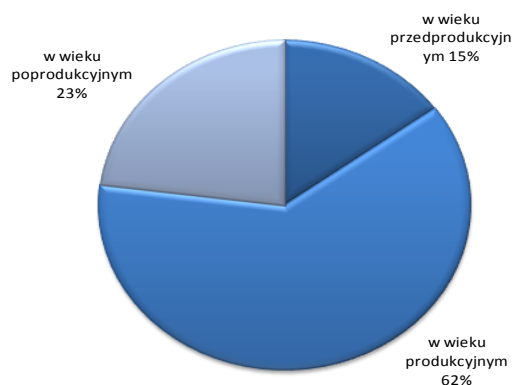
Szczecin to miasto ludzi aktywnych. Ponad 77 % mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Wykres 1: Struktura ludności w Szczecinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Wykres 2: Struktura ludności w Szczecinie według aktywności zawodowej

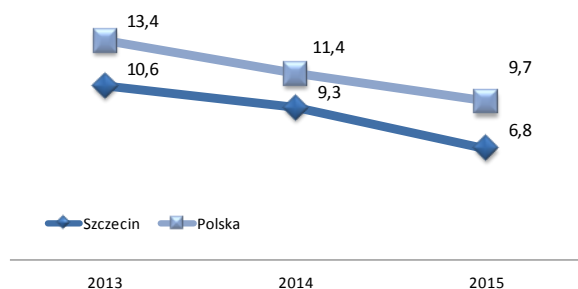

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31.12.2015 roku w Szczecinie wyniosła 6,8 % a w województwie zachodniopomorskim 9,7 %. Tendencja spadkowa utrzymuje się od 2012 roku co obrazuje Wykres 3.

Strona Urzędu Miasta www.szczecin.pl oraz portal Miasta Szczecin www.szczecin.eu stanowią kompendium wiedzy na temat Miasta, chociaż każdy z nich zawiera informacje o innym charakterze w zależności od potrzeb odbiorcy.

Wykres 3: Stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

1.2 Struktura organizacyjna Miasta

Urząd Miasta Szczecin jest jednostką budżetową i organizacyjną Miasta, przy pomocy, której Prezydent wykonuje zadania, w szczególności z zakresu administracji publicznej, zadania własne, zadania zlecone z mocy ustaw lub przejęte przez Miasto w wyniku porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej. Urząd Miasta działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu określa regulamin organizacyjny, nadany przez Prezydenta w drodze zarządzenia.

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który wykonuje czynności z zakresu prawa pracy na zasadach określonych odrębnymi przepisami. Prezydent kieruje Urzędem poprzez wydawanie zarządzeń i pism okólnych oraz poleceń służbowych. Nadzór nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Szczecin oraz spółkami z udziałem Miasta sprawowany jest przez Prezydenta przy pomocy zastępców prezydenta oraz właściwych wydziałów i biur Urzędu. W celu zapewnienia realizacji przez Urząd zadań o szczególnym znaczeniu dla miasta, Prezydent może w drodze zarządzenia powołać zespół zadaniowy lub pełnomocnika. W skład zespołów mogą wchodzić pracownicy oraz osoby spoza Urzędu.

Filia Urzędu Miasta znajduje się na Prawobrzeżu Szczecina. Do zadań filii należy w szczególności: rejestracja pojazdów, przyjmowanie wniosków i wydawanie praw jazdy, załatwianie spraw z zakresu ewidencji ludności i dowodów osobistych, przyjmowanie opłat z tytułu podatków wnoszonych przez mieszkańców, sprawy załatwiane przez Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów, sporządzanie odpisów oraz zaświadczeń z aktów stanu cywilnego, aktualizacja aktów stanu cywilnego, prowadzenie spraw ze zmianą imion i nazwisk.

Miasto wykonuje zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej nałożone przez ustawy lub wynikające z porozumień zawartych z tą administracją. Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania Miasta z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi. Miasto może tworzyć i przystępować do związków międzygminnych i stowarzyszeń oraz międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych lub regionalnych.

Do zadań Miasta należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów, a w szczególności sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomości, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej medycznej i prawnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Miasto Szczecin wykonuje swoje zadania współdziałając z 232 jednostkami, należą do nich:

- 4 Jednostki służb, straży i inspekcji,
- 24 Spółki miejskie (w tym 115 z udziałem Miasta powyżej 50%),
- 12 Gminnych i Powiatowych instytucji kultury,
- 2 Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- 4 Miejskie jednostki organizacyjne wykonujące usługi publiczne: Miejska Jednostka Obsługi Gospodarczej, Zakład Usług Komunalnych, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych, Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego,
- 7 Miejskich jednostki pomocy społecznej,
- 1 Jednostka wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 29 Miejskich szkół podstawowych,
- 14 Miejskich gimnazjów,
- 7 Miejskich liceów ogólnokształcących,
- 33 Miejskie zespoły szkół,
- 4 Miejskie zespoły szkół specjalnych,
- 5 Poradni psychologiczno - pedagogiczne,
- 8 Placówek oświatowo - wychowawcze,
- 9 Placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- 52 Miejskie przedszkola,
- 8 Miejskich żłobków,

- 9 Pozostałych podmiotów: Biuro Planowania Przestrzennego Miasta, Centrum Żeglarskie, Miejska Izba Wytrzeźwień, Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Szczecinie, Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Straż Miejska, Szczecińskie Centrum Świadczeń.

Szczegółowy wykaz miejskich jednostek organizacyjnych, służb, inspekcji, straży, spółek z udziałem Miasta oraz innych miejskich podmiotów i jednostek dostępny jest na stronie www.bip.um.szczecin.pl.

Ponadto w realizację zadań Miasta Szczecin zaangażowane jest 34 wydziałów i biur Urzędu Miasta. Struktura wewnętrzna Urzędu Miasta Szczecin wynika z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin dostępna jest na stronie www.bip.um.szczecin.pl.

1.3 Władze Miasta

Gmina Miasto Szczecin jest jednym z trzech miast w województwie zachodniopomorskim na prawach powiatu. Do zakresu działań Miasta Szczecin należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Gmina Miasto Szczecin realizuje zadania wynikające z ustaw, a w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) oraz zadania o charakterze ponadgminnym określonymi w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.). Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, ma osobowość prawną, a jego samodzielność podlega ochronie sądowej. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych, a są nimi: [Rada Miasta](#) będąca organem stanowiącym i kontrolnym samorządu, oraz [Prezydent Miasta](#) będący organem wykonawczym.

Rada gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym. Kadencja rady gminy trwa 4 lata, licząc od dnia wyboru. Rada gminy podejmuje uchwały w zakresie swojej właściwości oraz kon-

troluje działalność Prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy.

Do właściwości Rady Miasta należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy powiatu, o ile ustawy nie stanowią inaczej, m.in.:

- uchwalanie statutu gminy,
- uchwalanie budżetu gminy i udzielanie absolutorium,
- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych, dotyczących podatków i opłat lokalnych, zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów oraz ustalania ich maksymalnych wysokości w roku budżetowym,
- podejmowanie uchwał w sprawach: nazw ulic i placówek publicznych,
- podejmowanie uchwał w sprawach dotyczących przystąpienia gminy do spółek, tworzenia i likwidacji jednostek organizacyjnych gminy.

Tabela 2: Prezydium Rady Miasta Szczecin

PREZYDIUM RADY MIASTA SZCZECIN na dzień 31.12.2015 roku	
Przewodniczący Rady Miasta	Łukasz Tyszler
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Mariusz Bagiński
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Tomasz Hinc
Wiceprzewodniczący(a) Rady Miasta	Grażyna Zielińska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bip.um.szczecin.pl.

Tabela 3: Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin

KLUBY RADNYCH VI KADENCJI RADY MIASTA SZCZECIN na dzień 31.12.2015 roku		
KLUB RADNYCH	LICZBA RADNYCH	PRZEWODNICZĄCY KLUBU
Platforma Obywatelska	9	Paweł Bartnik
Prawo i Sprawiedliwość	10	p.o. Marek Duklanowski
Bezpartyjni	8	Władysław Dzikowski
Radni niezrzeszeni	4	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bip.um.szczecin.pl.

Rada Miasta ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając działania oraz skład osobowy komisji. Komisje pełnią funkcje o charakterze opiniotwórczo-doradczym i podlegają Radzie Miasta. Przedkładają jej plan pracy oraz sprawozdanie z działalności. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu. Zestawienie komisji

stałych Rady Miasta Szczecin na dzień 31.12.2015 roku prezentuje Tabela 4.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym daje gminie możliwość tworzenia jednostek pomocniczych: sołectw oraz dzielnic, osiedli i innych. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy. Jednostkami pomocniczymi na terenie Gminy Miasto Szczecin jest 37 Rad Osiedli.

Tabela 4: Komisje stałe Rady Miasta Szczecin

KOMISJE STAŁE RADY MIASTA SZCZECIN VII KADENCJI na dzień 31.12.2015 roku	
KOMISJA	PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
ds. Budżetu i Finansów	Jolanta Balicka
ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Bazyli Baran
ds. Gospodarki Komunalnej, Rewitalizacji i Ochrony Środowiska	Marek Duklanowski
ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Władysław Dzikowski
ds. Edukacji	Stefania Biernat
ds. Kultury	Maciej Kopeć
ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Maria Magdalena Herczyńska
ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Piotr Jania
ds. Sportu	Marek Kolbowicz
ds. Inicjatyw Społecznych	Joanna Bródka
Rewizyjna	Henryk Jerzyk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bip.um.szczecin.pl.

Organem uchwałodawczym osiedla jest rada, a organem wykonawczym zarząd. Funkcje w radach pełni się społecznie. W skład rady osiedla wchodzi 15 lub 21 radnych (zależnie od ilości mieszkańców osiedla). Głównym zadaniem rady osiedla jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie osiedla. Rady mogą zgłaszać wnioski i opiniują projekty planu budżetu Miasta, wieloletnie programy inwestycyjne, plany, projekty, zabudowy i zagospodarowania terenu oraz realizację zadań w odniesieniu do terenu osiedla. Do budżetu miasta Rady Osiedli składają wnioski inwestycyjne dotyczące głównie uzbrajania terenów, budowy i remontów dróg i budynków komunalnych, budowy i remontów placówek oświatowych, inwestycji o charakterze rekreacyjno-sportowym.

Prezydent wybierany jest w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich oraz odbywających się w głosowaniu tajnym. Jest organem wykonawczym Miasta. Kadencja prezydenta trwa 4 lata.

Prezydentem Miasta Szczecin jest Piotr Krzystek, który 5 grudnia 2014 roku został ponownie wybrany na kolejną kadencję. Do zadań Prezydenta

Memorandum Finansowe Miasta Szczecin

Miasta Szczecin należy szczególności przygotowywanie projektów uchwał, określanie sposobu wykonywania uchwał, gospodarowanie mieniem komunalnym, wykonywanie budżetu. Prezydent Miasta pełni funkcję Kierownika Urzędu Miasta, zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu, kierowników miejskich jednostek organizacyjnych, zwierzchnika w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, pełni funkcję organu samorządu terytorialnego przy rozstrzyganiu indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, kieruje realizacją zadań Urzędu, a w szczególności określa kierunki polityki zagranicznej Miasta, sprawuje nadzór nad zapewnieniem porządku publicznego, promocją i komunikacją społeczną, kontrolą i audytem wewnętrznym, zapewnieniem ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych, odpowiada za sprawy związane z obronnością kraju oraz obroną cywilną miasta, bezpieczeństwem i higieną pracy w Urzędzie.

Prezydent Miasta Szczecin Piotr Krzystek powołał swoich zastępców i powierzył im prowadzenie określonych spraw w swoim imieniu. Na dzień 31 grudnia 2015 roku stanowiska zastępców prezydenta sprawowali: Krzysztof Soska, Mariusz Kądziołka, Michał Przepiera, Piotr Mync. Obowiązki zastępców Prezydenta Miasta pokazuje Tabela 5.

Szczegółowy zakres działania Zastępców Prezydenta Miasta, Sekretarza Miasta oraz Skarbnika Miasta określa Zarządzenie Nr 176/15 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 30 kwietnia 2015 roku w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.

Skarbnikiem Miasta jest Stanisław Lipiński. Pełni on tę funkcję nieprzerwanie od dnia 1 marca 2004 roku Stanisław Lipiński został powołany na stanowisko Skarbnika Miasta na wniosek Prezydenta Miasta uchwałą Nr XVII/319/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 23 lutego 2004 roku w sprawie powołania Skarbnika Miasta Szczecin.

Sekretarzem Miasta jest Ryszard Słoka. Pełni on tę funkcję od 1 stycznia 2007 roku Ryszard Słoka został powołany na stanowisko uchwałą Nr III/16/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 28 grudnia 2006 roku w sprawie powołania Sekretarza Miasta Szczecin. Z dniem 1 stycznia 2009 roku związku ze zmianą przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.) stosunek pracy Sekretarza Miasta przekształcił się z powołania na umowę o pracę.

Tabela 5: Zastępcy prezydenta Miasta wraz z powierzonymi zakresami na dzień 31.12.2015 roku

Zastępcy Prezydenta Miasta	Powierzone sprawy, a w szczególności:	Okres sprawowania funkcji
Krzysztof Soska	koordynowanie i integracja działań w sferze społecznej, w tym oświata, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, kultura, sport, współpraca z organizacjami pozarządowymi	od 21.04.2010 r.
Mariusz Kądziołka	zarządzanie infrastrukturą komunalną i bieżące utrzymanie miasta, w tym sprawy: lokalnego transportu zbiorowego, inżynierii i organizacji ruchu drogowego, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi oraz utrzymanie porządku i czystości w mieście, gospodarki energetycznej i ciepłej, handel, usługi i targowiska, nadzór nad gospodarką nieruchomościami, sprawy ochrony i kształtowania środowiska, administracji geologicznej, zieleni, gospodarki leśnej i cmentarzy, ochrony zwierząt	od 21.03.2011 r.
Michał Przepiera	inwestycje miejskie, koordynowanie tworzenia strategii i monitoringu rozwoju miasta, współpracę z radami osiedla, udzielanie zamówień publicznych w zakresie związanym z powierzonymi zadaniami, merytoryczny nadzór nad spółkami z udziałem miasta w zakresie związanym z powierzonymi zadaniami, nadzór nad realizacją Wieloletniego Programu Rozwoju Szczecina	od 30.04.2015 r.
Piotr Mync	koordynowanie tworzenia strategii i monitoringu rozwoju miasta, pozyskiwania i obsługi inwestorów oraz wspierania przedsiębiorczości, w tym sprawy polityki mieszkaniowej i rewitalizacji, aktywizacji gospodarczej, przeciwdziałaniu bezrobociu, sprawy planowania przestrzennego, ładu budowlanego, ochronę konserwatorską zabytków, ochronę praw konsumenckich	od 6.05.2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.bip.um.szczecin.pl.

Prezydent Szczecina powołał również doradców, których zadaniem jest wsparcie działań przy wypracowaniu i podejmowaniu ważnych dla przyszłości Szczecina decyzji. Doradcy zajmują się działaniami o charakterze strategicznym, mogą proponować rozwiązania w ramach dziedzin: m.in. rozwój metropolitalny, inwestycje, kontakty biznesowe, sport, turystyka, sprawy społeczne oraz współpraca ze środowiskiem akademickim. Rolę doradców Prezydenta Szczecina pełnią: prof. Stefan Berczyński, Maria Ilnicka-Mądry, Daniel Wacinkiewicz, Leszek Siwecki, Szczepan Stempiński.

1.4 Gospodarka

Obszar Szczecina jest najbogatszym i najbardziej uprzemysłowionym regionem w województwie zachodniopomorskim. Jako najmocniejsze strony miasta PricewaterhouseCoopers Polska wymienia potencjał wynikający z atrakcyjnego położenia i bliskości Niemiec, sprawne instytucje i dobrze zarządzane finanse miasta oraz wysoką jakość życia (więcej zob. *Raport o stanie miasta Szczecin 2016*, str. 128 i dalsze).

Szczecin znajduje się w czołówce najlepszych polskich miast dla inwestorów - wynika z raportu fDi (foreign direct investment), spółki z grupy Financial Times badającej bezpośrednio inwestycje zagraniczne. W 2015 roku przygotowany został pierwszy ranking fDi zajmujący się wyłącznie polskimi miastami. Eksperci porównali kilkadziesiąt czynników w 50 miastach, oceniając ich perspektywę dla rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W czołówce najlepszych lokalizacji znalazły się największe polskie miasta, takie jak Warszawa, Kraków, Wrocław i Poznań, ale Szczecin również został doceniony: znalazł się na piątym miejscu w kategorii potencjał gospodarczy, zaraz po największych metropoliach. Wysoko uplasował się także wśród lokalizacji o największej efektywności kosztowej w Polsce – na trzecim miejscu.

Jedną ze strategicznych dla Szczecina branż jest logistyka. Szczecin wyróżnia się wyjątkową lokalizacją, doskonałą łącznością i dostępem do rynków zbytu i zaopatrzenia w Polsce, Europie i na świecie. Bliskie sąsiedztwo Skandynawii i Niemiec, doskonałe skomunikowanie z resztą zachodniej

Europy oraz dostęp do Morza Bałtyckiego poprzez drogi wodne sprawiają, że miasto ma ogromny potencjał, który od kilku lat z powodzeniem się rozwija. Strategiczna lokalizacja w połączeniu z wykwalifikowaną kadrą oraz dostępnością powierzchni magazynowych i terenów produkcyjnych czynią Szczecin niezwykle atrakcyjnym miejscem do lokowania i rozwoju firm z branży logistycznej. Najnowsze badania firm konsultingowych prognozują, że popyt na powierzchnie magazynowe w Szczecinie będzie coraz większy.

W Szczecinie występują dobre warunki dla rozwoju firm z branży morskiej. Atutami miasta są atrakcyjne tereny przemysłowe oraz dynamicznie rozwijający się rynek powierzchni magazynowych. Szczecin to miasto z wykwalifikowaną kadrą specjalistów, w tym absolwentami Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego i Akademii Morskiej. Niezaprzeczalne wyróżniki miasta to jego wyjątkowe położenie, bogate tradycje stoczniowe oraz obecność Portu Szczecin-Świnoujście – jednego z największych w regionie Morza Bałtyckiego zespołów portowych. Porty w Szczecinie i Świnoujściu to najbliższe porty morskie dla obszaru zachodniej i południowo-zachodniej Polski. Nie bez znaczenia pozostaje także bliskość wschodnich Niemiec, a zwłaszcza Berlina. Ponadto od wielu lat oba porty są dla Czech i Słowacji najważniejszymi morskimi portami tranzytowymi. Porty w Szczecinie i Świnoujściu dysponują dobrze rozbudowanym systemem połączeń drogowych i kolejowych. Przemysł stoczniowy był i nadal jest ważną branżą dla Szczecina. Zrewitalizowane tereny na północy miasta oraz na Wyspie Ostrów Brdowski i Gryfii stanowią atrakcyjne grunty inwestycyjne, zagospodarowane przez nowoczesne firmy, takie jak: Morska Stocznia Remontowa Gryfia, Bilfinger Mars Offshore, Finomar, BTH Hold, JVP Steel, Elwiko, Cermar Industry, Dynpap, PTS Ltd. czy firmy zrzeszone w Lokalnej Organizacji Gospodarczej „Odroujście”. Na 45-hektarowym terenie byłej Stoczni Szczecińskiej Nowa, funkcjonuje Szczeciński Park Przemysłowy, którego aktywa są atrakcyjnym majątkiem do prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie w sektorze Offshore, czy przemyśle stalowym.

Na terenie miasta od 2010 roku działa podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec oferująca tereny przygotowane pod zabudowę

przemysłową. Rozpoczęcie działalności gospodarczej w strefie jest ułatwione poprzez wprowadzenie kompleksowej procedury obsługi projektów One Stop Shop, ułatwiającej realizację inwestycji. Zainteresowana realizacją inwestycji firma może też liczyć na pomoc publiczną, m.in. zwolnienie z podatku dochodowego z tytułu poniesionych kosztów inwestycji. W SSE działają już takie firmy, jak HKL, Bilfinger Mars Offshore, Garo.

Istotną lokalizacją z punktu widzenia gospodarki miasta jest znajdująca się w południowo-wschodniej części miasta Strefa Przemysłowa Kniewska. Działają w niej firmy z branży energetyki odnawialnej, metalowej, spożywczej i produkcyjnej, a na obszarze Dąbia powstaje specjalna strefa dla małych i średnich przedsiębiorstw – Park Dąbie.

Kolejną ważną dla rozwoju szczecińskiej gospodarki branżą są usługi nowoczesne. Szczecin to miasto młodych, aktywnych ludzi, dynamicznie rozwijającego się rynku powierzchni biurowej i innowacyjnych technologii.

Podstawą rozwoju ekonomicznego oraz konkurencyjności Szczecina są nowoczesne technologie, dlatego Miasto inwestuje w ośrodki naukowo-badawcze, infrastrukturę informatyczną oraz instytucje otoczenia biznesu. W ostatnich latach Szczecin stał się jedną z najpopularniejszych lokalizacji dla centrów BPO (Business Process Outsourcing), SSC (Shared Services Centers) i ICT (Information and Communication Technologies). Poza dostępnością powierzchni biurowych, o najwyższym standardzie i dużą ilością świetnie wykwalifikowanych pracowników do inwestorów przemawiają niskie koszty pracy, znajomość języków obcych i wysoka kultura pracy Szczecinian. Z raportu badającego kompetencje językowe w zakresie języków obcych wśród mieszkańców Szczecina przygotowanego na zlecenie Miasta Szczecin przez Konsorcjum Badawcze Focus Group w lutym 2016 roku wynika, że z ogólnego zestawienia umiejętności w zakresie języków obcych deklarowanych przez dorosłych mieszkańców Szczecina w przedziale wiekowym od 25 do 44 lat, podobnie jak w poprzednich latach, w których realizowane było badanie kompetencji językowych, najpopularniejszym językiem obcym jest język angielski. Spośród wszystkich 1003 uczestniczących w badaniu mieszkańców 73% może pochwalić się znajomością

języka (w roku 2013 było to 68,8%). Na drugim miejscu uplasował się język niemiecki, którym na różnych poziomach zaawansowania operuje niemal połowa respondentów – 44,0%, natomiast mniej więcej co piąty uczestnik badania – 20,3% – deklaruje znajomość języka rosyjskiego.

Na swoją lokalizację Szczecin wybrały takie firmy jak: Arvato Bertelsmann, Asseco Data Systems, BrightOne, Coloplast, Convergys, Dansk Supermarked, DGS, Metro Services, Tieto, Unicredit, Stream czy Mobic. Miasto aktywnie wspiera biznesy kreatywne oraz startupy. Inkubatorem dla początkujących firm jest Technopark Pomerania – nowoczesne centrum innowacyjności, gdzie rozwijają się nowe przedsiębiorstwa i technologie. Dzięki nowoczesnej i rozbudowanej infrastrukturze oraz kompleksowym programom wsparcia tworzone są najlepsze warunki dla dynamicznego rozwoju.

Raport opracowany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera określa atrakcyjność podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie. Podregion szczeciński został zaliczony do grupy podregionów o najwyższej atrakcyjności. Raport potwierdza potencjał Podregionu szczecińskiego w realizacji koncepcji specjalizacji regionalnych w innowacyjnych gałęziach gospodarki (w biogospodarce, działalności morskiej i logistycznej, sektorze metalowym i maszynowym, usługach opartych na wiedzy oraz turystyce). Na końcowy wynik badania przeprowadzonego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową składa się kilka czynników takich jak: dostępność transportowa, zasoby i koszty pracy, rynek zbytu, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna, bezpieczeństwo powszechne i aktywność wobec inwestorów. Województwo Zachodniopomorskie pod względem atrakcyjności inwestycyjnej plasuje się w połowie stawki (siódme miejsce). Wysoko, na trzeciej pozycji oceniona została dostępność transportowa – ze względu na bliskość granicy, wysoki poziom rozwoju sektora transportu i logistyki oraz porty morskie w Szczecinie i Świnoujściu. Czwartym miejscem doceniona została aktywność regionu i jego władz wobec inwestorów, przejawiająca się m.in. intensywną działalnością informacyjną Regionalnego Centrum Obsługi Inwestora.

Tabela 6: Atrakcyjność inwestycyjna województwa zachodniopomorskiego na tle innych województw w 2014 roku

Wyszczególnienie	Dostępność transportowa		Zasoby i koszty pracy		Rynek zbytu		Infrastruktura gospodarcza		Infrastruktura społeczna		Bezpieczeństwo powszechne		Atrakcyjność woj. wobec inwestorów		Atrakcyjność inwestycyjna województw	
	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga
Wagi	20		25		15		10		5		5		20			
Śląskie	0,34	7	1,33	1	1,42	2	1,02	2	2,16	1	-0,78	15	0,31	6	0,85	1
Mazowieckie	0,62	1	-0,22	13	1,82	1	0,60	3	0,50	4	-0,76	14	0,81	2	0,55	2
Dolnośląskie	0,36	5	0,05	5	0,28	5	1,39	1	0,82	3	-1,18	16	1,05	1	0,46	3
Małopolskie	0,12	9	0,58	2	0,56	4	0,19	4	1,80	2	-0,34	10	0,10	8	0,39	4
Wielkopolskie	0,56	2	0,20	3	0,14	6	0,21	6	-0,47	10	0,47	5	0,58	5	0,32	5
Pomorskie	-0,27	11	-0,13	9	1,07	3	-0,20	9	0,10	5	-0,63	13	0,74	3	0,18	6
Zachodniopomorskie	0,53	3	-0,20	11	-0,31	8	0,06	7	-0,07	6	-0,23	9	0,61	4	0,12	7
Łódzkie	0,36	6	0,07	4	-0,05	7	-0,11	8	-0,09	7	-0,40	11	0,24	7	0,1	8
Opolskie	0,12	8	-0,21	12	-0,37	10	0,24	5	-0,07	14	0,04	8	-0,10	9	-0,11	9
Kujawsko-Pomorskie	0,12	10	-0,03	6	-0,53	11	-0,57	14	-0,22	8	0,14	7	-0,22	10	-0,17	10
Lubuskie	0,45	4	-0,18	10	-0,34	9	-0,39	11	-0,67	13	-0,57	12	-0,73	13	-0,25	11
Podkarpackie	-0,74	14	-0,07	7	-0,67	13	0,37	10	-0,49	11	1,27	1	-0,49	12	-0,36	12
Świętokrzyskie	-0,34	12	-0,10	8	-0,58	12	-0,64	15	-4,41	9	1,03	2	-0,91	16	-0,39	13
Warmińsko-Mazurskie	-0,79	16	-0,32	14	-1,02	16	-0,45	12	-0,53	12	0,26	6	-0,35	11	-0,52	14
Lubelskie	-0,68	13	-0,35	15	-0,72	15	-0,51	13	-0,97	16	0,80	4	-0,80	14	-0,55	15
Podlaskie	-0,77	15	-0,44	16	-0,69	14	-0,77	16	-0,77	15	0,90	3	-0,84	15	-0,61	16

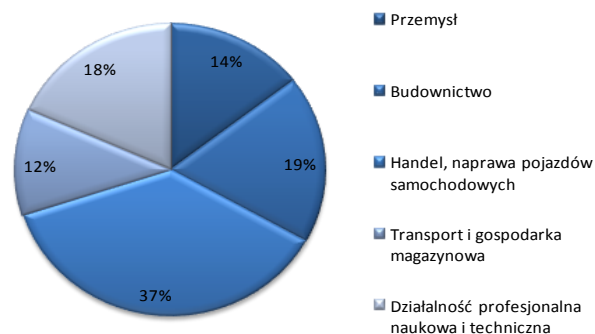
Źródło: Raport o stanie miasta Szczecin 2016, str. 132

Według Raportu firmy Colliers *Szczeciński rynek nieruchomości komercyjnych 2014* jakość życia w Szczecinie z roku na rok rośnie. Miasto jest autorem wizjonerskiego projektu „Szczecin Floating Garden 2050”, który zakłada przekształcenie Szczecina w metropolię oferującą mieszkańcom atmosferę spokoju, wody i zieleni. Sprzyjają temu inwestycje w nowoczesny transport publiczny, inwestycje infrastrukturalne oraz poprawiające jakość życia mieszkańców.

Szczecin znajduje się w czołówce miast w Polsce pod względem liczby podmiotów gospodarczych. Na 10 000 mieszkańców przypada 1676 podmiotów gospodarczych, corocznie ta liczba wzrasta. Rozkład podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD przedstawia Wykres 4.

W ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w Szczecinie 97% stanowi sektor prywatny.

Wykres 4: Podmioty gospodarcze w Szczecinie wg wybranych sekcji PKD w 2015 roku

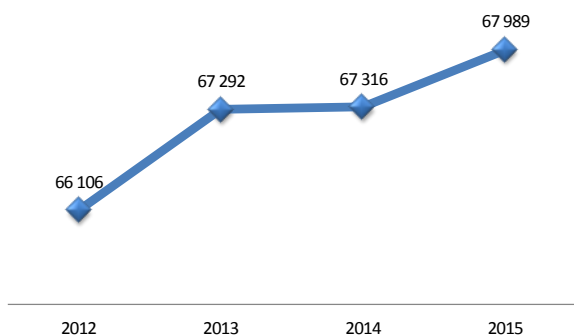
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z www.szczecin.pl.

Podmioty gospodarki narodowej ogółem w grudniu 2015 roku – 67 989, w tym:

- sektor publiczny – ogółem 1 813
- sektor prywatny – ogółem 65 602

Dynamikę wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w Szczecinie pokazuje Wykres 5.

Wykres 5: Podmioty gospodarcze w Szczecinie w latach: 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z www.szczecin.pl.

O atrakcyjności inwestycyjnej miasta świadczy:

- Ogłoszony przez Agencję Fitch Ratings w lipcu 2016 roku Rating Szczecina na poziomie BBB+, który określa stabilną politykę finansową oraz wysokie standardy zarządzania finansami w mieście.
- Funkcjonowanie Podstrefy Szczecin Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK MIELEC, która oferuje inwestorom kompleksową obsługę projektu inwestycyjnego, pomoc publiczną w formie zwolnień z podatku dochodowego oraz niskie koszty prowadzenia działalności gospodarczej.
- Oferowane przez Miasto wsparcie oraz pomoc publiczna: zwolnienia z podatku od nieruchomości, poręczenia kredytowe i kredyty dla przedsiębiorców, wspieranie rozwoju technologicznego i innowacyjności, instrumenty wsparcia przedsiębiorców oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie.
- Efektywny system obsługi inwestora one stop shop w Biurze Strategii.
- Młode, wykształcone społeczeństwo - ponad 77 % mieszkańców miasta to osoby w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, potencjał uczelni - blisko 40 tysięcy studentów i ponad 10 tysięcy absolwentów.
- Wysoki stopień znajomości języków obcych wśród mieszkańców Szczecina – ponad 94% studentów deklaruje znajomość języka angielskiego a 64% niemieckiego.
- Przedsiębiorczość szczecinian – jedna z najwyższych w Polsce liczba zarejestrowa-

nych firm – na 10 000 mieszkańców przypada 1 676 firm.

- Wyjątkowa lokalizacja miasta – położenie Szczecina zapewnia doskonałą łączność i dostęp do rynków zbytu i zaopatrzenia w Polsce, Europie i na świecie. Podstawowym atutem miasta jest port morski.
- Potencjał rynku biurowego – ponad 111 000 m² powierzchni gotowej do wynajęcia oraz ok. 20 000 m² realizowanej nowoczesnej powierzchni biurowej.
- Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju biznesu.

Strategia rozwoju jest nadrzędnym dokumentem programującym rozwój miasta w długofalowej perspektywie czasowej. Wskazując te obszary gdzie adresowanie środków i działań będzie najbardziej celowe i efektywne, strategia stanowi podstawowy instrument wspomagający władze samorządowe w procesie zarządzania rozwojem. Strategia Rozwoju Szczecina 2025 przedstawia wizję, misję miasta, wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz wskazuje na narzędzia jej realizacji i podmioty zarządzające i uczestniczące w procesie wdrażania. Dokument ten jest również wynikiem weryfikacji i akceptacji Szczecinian, dokonanej w szerokim procesie konsultacji społecznych i eksperckich.

Planowanie długoterminowego i wielokierunkowego rozwoju społeczno-gospodarczego Szczecina wymagało zidentyfikowania najważniejszych wyzwań stojących przed miastem, przyjęcia pożądanej, długofalowej wizji, a następnie na tej podstawie sformułowanie misji Szczecina. Zawarta w dokumencie Strategii misja brzmi: **„Szczecin miastem otwartym i tolerancyjnym, atrakcyjnym miejscem do życia i pracy – wspólnotą mieszkańców wykorzystującą do trwałego rozwoju dziedzictwo kulturowe, walory środowiska przyrodniczego oraz nadbałtyckie i nadodrzańskie położenie.”**

Misja Miasta wdrażana jest przez cztery cele strategiczne i realizujące je cele operacyjne, zgodnie z zamieszczonym schematem (Tabela 7).

Strategia Rozwoju Szczecina 2025 wskazuje na te obszary (w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej), których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społecz-

no-gospodarczego miasta w zakładanym horyzoncie czasu.

Dokument Strategii opiera się na czterech priorytetach rozwojowych. W ramach koncepcji zarządzania Strategią wprowadzono narzędzie zarządzania strategicznego rozwojem miasta, tj. Wieloletni Program Rozwoju Szczecina (WPRS), będący zbiorem projektów i zadań strategicznych, dedykowanych poszczególnym celom strategicznym Strategii Rozwoju Szczecina 2025. Za realizację

poszczególnych celów strategicznych odpowiadają Koordynatorzy programów strategicznych (Zastępcy Prezydenta Miasta). Zadania oraz sposób i zakres współpracy jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Szczecin wynikające ze Strategii znalazły swoje odzwierciedlenie w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta Szczecin oraz w szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 7: Cele strategiczne rozwoju Miasta Szczecin

CELE STRATEGICZNE			
I. Szczecin - miasto wysokiej jakości życia	II. Szczecin - miasto nowoczesnej, konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki	III. Szczecin – miasto o wysokim kapitale intelektualnym	IV. Szczecin – atrakcyjne miasto metropolitalne
Cele operacyjne			
I.1.	II.1.	III.1.	IV.1.
Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych	Wspieranie rozwoju biznesu lokalnego i dopływu inwestycji zewnętrznych	Budowanie kapitału społecznego szczecinian, wzrost zaufania między ludźmi, poprawa relacji Miasto-Obywatel oraz pobudzanie aktywności społecznej	Intensyfikacja i wzrost efektywności współpracy międzynarodowej
I.2.	II.2.	III.2.	IV.2.
Rewitalizacja i rozwój przestrzeni miejskiej	Podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw	Wspieranie rozwoju szczecińskiego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, gospodarki, kultury, sportu oraz lokalnych elit	Poprawa dostępności transportowej i układu komunikacyjnego miasta
I.3.	II.3.	III.3.	IV.3.
Wspieranie rozwoju efektywnych usług społecznych	Zdynamizowanie rozwoju turystyki z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych i dziedzictwa historyczno-kulturowego	Poszerzenie zakresu, dostępności i jakości edukacji	Wspieranie rozwoju i harmonizacja metropolitalnych funkcji Szczecina oraz realizacja projektów budujących prestiż miasta

Źródło: Strategia Rozwoju Szczecina 2025.

Strategiczna orientacja w zarządzaniu miastem i jego rozwojem opiera się na następujących aspiracjach:

- solidarność pokoleń Szczecinian (solidarność międzypokoleniowa);
- tworzenie przestrzeni dla indywidualnych strategii wyboru mieszkańców, rodzin i wspólnot;
- oparcie zarządzania miastem na kapitale społecznym (zasada otwartości na wspólnotowy, grupowy kapitał rozwoju, rosnącą zdolność do współpracy, rozumienia się, zaufania, wspólnotowego patrzenia w przyszłość);
- sieciowy charakter relacji międzyludzkich;
- utrzymanie działań prorozwojowych, wspieranych środkami unijnymi, kontynuacją inwestycji innowacyjnych technicznie i nastawionych na poprawę kapitału intelektualnego – fundament miejskiej polityki rozwoju;
- wzmacnianie przewag konkurencyjnych miasta (w sferze gospodarczej – usługi; w sferze społecznej – edukacja; w sferze przestrzennej – środowisko naturalne);
- tworzenie takich narzędzi zarządzania rozwojem, aby minimalizować społeczne i rozwojowe skutki polaryzacji, nie niwecząc przy tym pojawiających się nowych szans na dalsze zwiększanie lub podtrzymanie tempa wzrostu wykorzystującego reguły konkuren-

- cji i rynku - potencjał rozwojowy i wyrównywanie warunków życia;
- aktywizacja społeczna;
- delegowanie zadań i usług: wspólnoty lokalne, NGOs (non-government organization – organizacje pozarządowe powstałe z inicjatywy społecznej);
- współdziałanie różnych instytucji w zakresie pomocy mieszkańcom potrzebującym tej pomocy;
- wzmacnianie przedsiębiorczości społecznej i upowszechnianie idei partnerstwa trójsektorowego (administracja, NGOs, biznes).

Perspektywa 2025 to objęcie wyobraźnią i prognozami, scenariuszami i dylematami, co najmniej jednego pokolenia Szczecinian więcej. Celem nadrzędnym realizowanych Programów strategicznych jest wzrost znaczenia transgranicznej metropolii szczecińskiej, jako ważnego i konkurencyjnego ośrodka miejskiego w obszarze południowego Bałtyku (wykreowanie nowego bieguna wzrostu gospodarczego), który skutecznie będzie w stanie konkurować z Regionem Öresund i stanie się jego przeciwwagą. Programy strategiczne mają przyczynić się do wzrostu znaczenia Szczecina w układzie ponadregionalnym, zwiększając wpływ miasta na rozwój społeczno-gospodarczy, regionalny i przestrzenny w Obszarze Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina.

2 Budżet Miasta

2.1 Ogólne dane o budżecie

Finanse Miasta są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem.

Gospodarka finansowa Miasta Szczecin prowadzona jest w oparciu o corocznie opracowywany i uchwalany przez Radę Miasta budżet, zawierający zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi - przede wszystkim uchwałami Rady Miasta w sprawie kierunkowych założeń polityki budżetowej Miasta oraz procedury tworzenia i uchwalania budżetu. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady opracowania budżetu, jego uchwalanie oraz wykonywanie jest Ustawa o finansach publicznych (Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.).

Od 2005 roku budżet Szczecina jest opracowywany w układzie zadaniowym. Takie ujęcie czyni budżet bardziej zrozumiałym dla mieszkańców, ponieważ u podstaw podejścia zadaniowego leży powiązanie konkretnego wydatku z zadaniem, które miasto realizuje na ich rzecz. Budżet w ujęciu zadaniowym ma umożliwić wybór optymalnego sposobu realizacji zadań Miasta poprzez określenie jasnych celów i wskaźników efektywności ich realizacji, a także wskazanie odpowiedzialności za wykonanie konkretnego zadania.

Budżet zadaniowy stanowi, obok wieloletniego planowania finansowego, wieloletniego planu inwestycyjnego, długu publicznego, oceny ratingowej oraz zarządzania płynnością istotne narzędzie polityki finansowej prowadzonej przez Miasto. Z jej zasadami, narzędziami i celami można się zapoznać na stronach Biuletynu Informacji Publicznej w dokumencie „Polityka Finansowa Miasta Szczecin”. Do 2010 roku Polityka Finansowa była prezentowana jako samodzielna publikacja, obecnie stanowi integralną część dokumentu „Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Szczecin”.

Cele polityki finansowej Miasta Szczecin są sprzężone ze Strategią Rozwoju Miasta, w której określone zostały cele oraz perspektywy rozwoju Miasta. Założenia polityki dochodowej, pozyskiwania środków z funduszy unijnych oraz perspektywy polityki inwestycyjnej stanowią jej podwaliny. Zarządzanie finansami opiera się na wieloletnim planowaniu i ścisłej korelacji między rocznym budżetem, a Wieloletnim Programem Rozwoju Szczecina. Określenie długoterminowej perspektywy czasowej zamiarów inwestycyjnych w ujęciu rzeczowym i finansowym pozwala na ocenę zdolności kredytowej budżetu Miasta w konfrontacji z potrzebami. Pozwala również na podjęcie w odpowiednio wyprzedzającym terminie starań o pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Celem strategicznym polityki finansowej Miasta jest zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań bieżących Miasta przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu wydatków inwestycyjnych.

Tabela 8: Wynik budżetu w latach 2014-2016
(w mln zł)

Wyszczególnienie	2014	2015	Plan 2016
Dochody	1872	2 151	2119
Wydatki	1 920	2 223	2154
Wynik (deficyt)	-48	-72	-36

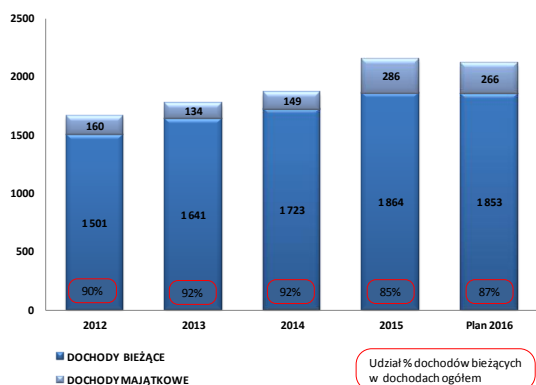
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

W 2015 roku budżet Miasta Szczecin zamknął się po stronie dochodów kwotą 2 151 mln zł, po stronie wydatków kwotą 2 223 mln zł. Rok 2015 zamknął się deficytem w wysokości 72 mln zł tj. o 221,8 mln zł niższym od planowanego.

W latach budżetowych 2005 - 2008 budżet Miasta zamykał się nadwyżką. Od roku 2009 wynik budżetowy Miasta Szczecin jest ujemny. Deficyt budżetowy jest efektem zwiększonych wydatków inwestycyjnych finansowanych kredytami i obligacjami.

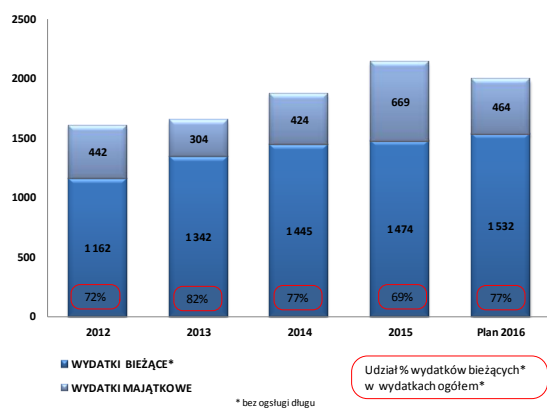
Metodyka prac nad konstrukcją budżetu zakłada podział na budżet bieżący i majątkowy wpłynęła na wzrost jakościowy planowania i prezentacji sposobu gospodarowania środkami publicznymi. Strukturę budżetu po stronie dochodów i wydatków uwzględniającą to kryterium przedstawiają Wykresy nr 6 i 7.

Wykres 6: Struktura dochodów budżetu Miasta w latach 2012 - 2016

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Wykres 7: Struktura wydatków (bez obsługi długu) budżetu Miasta w latach 2012 - 2016

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

2.2 Dochody operacyjne

Dochody budżetowe to należne lub faktyczne wpływy środków pieniężnych do budżetu. Miasto w celu realizacji zadań gromadzi dochody. Według zapisów ustawy z 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r., Nr 80 poz. 526 j. t.) na dochody tych jednostek składają się trzy podstawowe elementy:

- dochody własne
- subwencja ogólna,
- dotacje z budżetu państwa.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

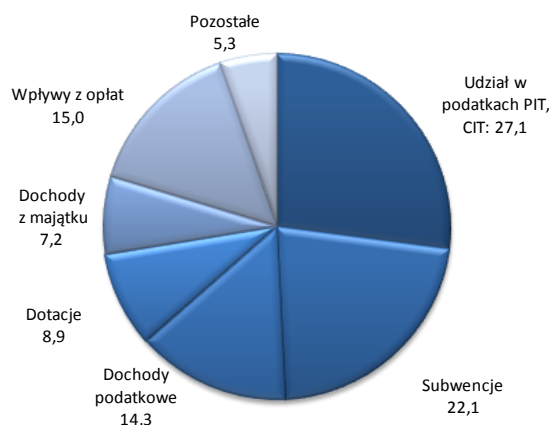
W ogólnej kwocie dochodów, **wpływy bieżące** w 2015 roku stanowiły 86,7% i wyniosły 1.864,2 mln zł, tj. o 141,3 mln zł więcej niż w roku poprzednim. W planie roku 2016 wynoszą one 1 852,7 mln zł co stanowi 87,5% wpływów ogółem, czyli o 11,4 mln zł mniej niż w roku poprzednim. Realizację dochodów bieżących w latach 2014-2016 przedstawia Tabela 9. Natomiast Wykres 8 obrazuje strukturę dochodów bieżących w 2016 roku.

Tabela 9: Dochody bieżące (w mln zł)

Grupa dochodów	2014	2015	Plan 2016
Udział w podatkach PIT, CIT	442,4	487,2	501,8
Subwencje	387,7	399,9	410,3
Dochody podatkowe	264,4	271,8	264,5
Dotacje	172,0	177,6	165,2
Dochody z majątku	121,2	131,9	134,3
Wpływy z opłat	122,7	125,3	278,4
Pozostałe	212,5	270,4	98,2
Dochody bieżące	1 722,9	1 864,1	1 852,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Wykres 8: Struktura dochodów bieżących na 2016 rok

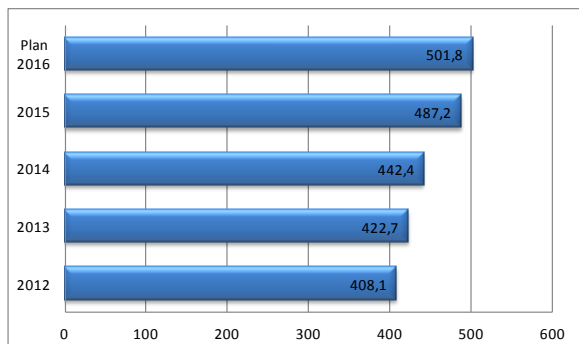

Źródło: Budżet 2016 roku.

Najwyższą pozycją w omawianym okresie były **udziały w podatkach** (27,1% dochodów bieżących budżetu) stanowiących dochód budżetu państwa: podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT).

Wykonanie udziałów w 2015 roku wyniosło 487,2 mln zł (wskaźnik realizacji planu 108%), tj. o 44,8 mln zł więcej w porównaniu do roku 2014 a w roku 2016 zaplanowano kwotę 501,8 mln zł .

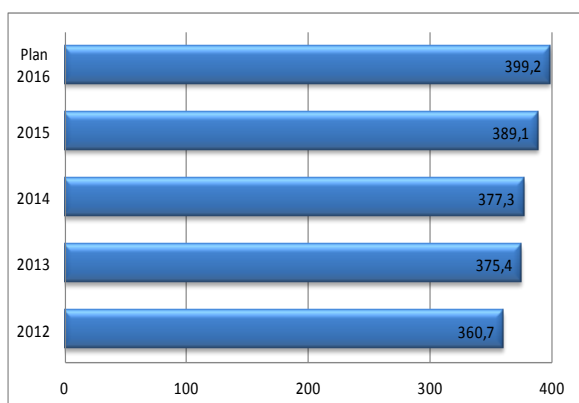
Wykres 9: Dochody z PIT i CIT (w mln zł)

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Drugą pod względem wielkości pozycją w budżecie Miasta w 2015 roku były **subwencje** przekazywane z budżetu państwa, które w ogólnej kwocie 399,9 mln zł stanowiły 21,5% dochodów bieżących, w porównaniu z rokiem 2014 nastąpił wzrost o 12,1 mln zł. W roku 2016 zaplanowano kwotę 410,3 mln zł o 10,4 mln zł wyższą w porównaniu do 2015 roku. Największe wpływy zaplanowano w 2016 roku z tytułu subwencji oświatowej 399,2 mln zł, która w 2015 roku wyniosła 389,1 mln zł tj. o 11,8 mln zł więcej w porównaniu do roku poprzedniego.

Wykres 10: Subwencja oświatowa (w mln zł)

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Kolejną, co do wielkości, grupę dochodów stanowiły **dochody podatkowe**, których udział w dochodach bieżących w 2015 roku wyniósł 14,6%. Główną pozycją w tej grupie jest **podatek od nieruchomości**, którego wykonanie w wysokości 228,2 mln zł dało realizację planu na poziomie

105% i było wyższe w porównaniu do 2014 roku o 6,7 mln zł. Na rok 2016 zaplanowano wpływy z tytułu podatku od nieruchomości w wysokości 223,7 mln zł a dochodów podatkowych ogółem na poziomie 264,5 mln zł tj. o 7,3 mln zł mniej w stosunku do roku 2015.

2.3 Wydatki operacyjne

Miasto Szczecin ponosi wydatki bieżące na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Wydatki bieżące stanowią:

- dotacje,
- wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,
- inne świadczenia na rzecz osób fizycznych (tj. zasiłki i zapomogi),
- zakupy towarów i usług,
- wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i obsługiwanych przez nie organów.

Wydatki operacyjne to wydatki bieżące pomniejszone o wydatki na obsługę długu.

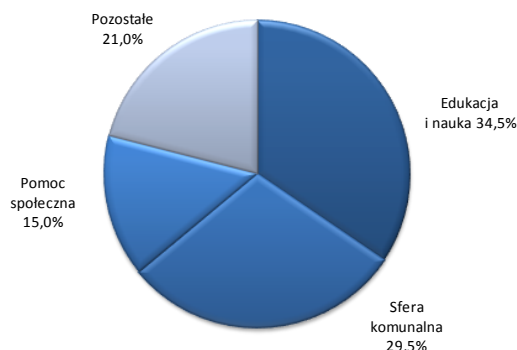
Wydatki budżetu Miasta w 2015 roku wyniosły 2.222,9 mln zł, co dało realizację planu na poziomie 94%. W ogólnej kwocie wydatków, **wydatki bieżące** stanowiły 70% i wyniosły 1.553,5 mln zł, tj. o 57,3 mln zł więcej niż w roku poprzednim. W roku 2016 zaplanowano wyższe wydatki bieżące o 137,6 mln zł w porównaniu do roku poprzedniego, tj. w wysokości 1.691,0 mln zł. Realizację wydatków bieżących w latach 2014-2016 wg sfer przedstawia Tabela 10, Wykres 11 obrazuje strukturę planu na rok 2016.

Tabela 10: Wydatki bieżące (w mln zł)

Sfera wydatków	2014	2015	Plan 2016
Edukacja i nauka	561,9	571	582,8
Sfera komunalna	436,5	459,8	499,4
Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	243,4	246,4	253,6
Pozostałe	254,4	276,2	355,2
Wydatki bieżące	1 496,2	1 553,4	1 691,0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Wykres 11: Struktura wydatków bieżących na 2016 rok

Źródło: Budżet 2016 roku.

Największą część wydatków bieżących stanowiły wydatki na **Edukację i naukę** 36,8%. W 2015 roku na realizację zadań oświatowych wydano 571 mln zł, wypełniając plan w 99%. W planie roku 2016 wydatki te kształtują się na poziomie 582,8 mln zł co stanowi 34,5% wydatków bieżących. W planie roku 2016 w porównaniu do roku poprzedniego założono zwiększenie tej sfery o ponad 11,8 mln zł (Wykres 11), co wynika głównie ze wzrostu wydatków na zadaniach:

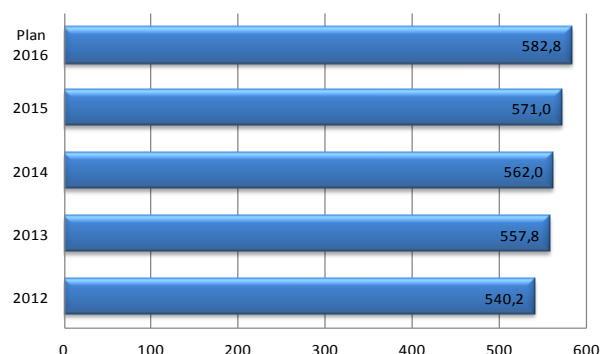
Prowadzenie publicznych szkół podstawowych – wzrost o 5,2 mln zł

Prowadzenie stołówek szkolnych i przedszkolnych - wzrost o 3,3 mln zł

Prowadzenie świetlic szkolnych - wzrost o 1,8 mln zł

Wzrost tych wydatków wynika ze zwiększenia liczby dzieci i oddziałów, w związku ze zmianami w ustawie o systemie oświaty. Zgodnie z nowymi zapisami tej ustawy w roku szkolnym 2015/2016 realizację obowiązku szkolnego rozpoczęły dzieci urodzone w II połowie 2008 roku (7 latki) i cały rocznik 2009 (6 latki). Spełnianie obowiązku szkolnego przez podwójne roczniki (wzrost liczby dzieci) spowodowało konieczność dodatkowego zatrudnienia pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych.

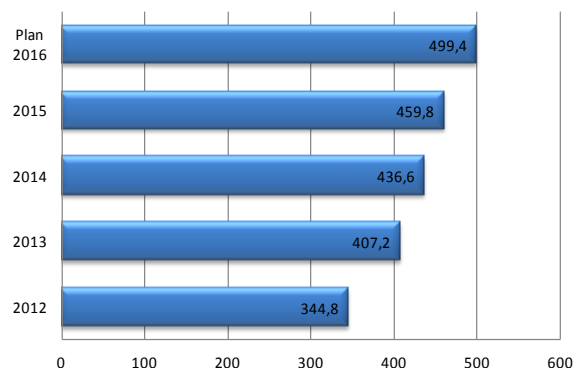
Wykres 12: Wydatki bieżące na Edukację i naukę (w mln zł).

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Na szeroko pojętą **Sferę komunalną** obejmującą: transport i komunikację, gospodarkę komunalną, mieszkaniową oraz ład przestrzenny i gospodarkę nieruchomościami, wydano w 2015 roku 459,8 mln zł, tj. 29,6% wydatków bieżących, realizując plan w 97%. W roku 2016 zaplanowano wydatki w sferze komunalnej na poziomie 499,4 mln zł.

Wykres 13: Wydatki bieżące na Sferę komunalną (w mln zł)

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

W planie roku 2016 porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano zwiększenie sfery komunalnej o 39,6 mln zł, co wynika głównie ze wzrostu wydatków na zadaniach:

Gospodarka odpadami – wzrost o 11,5 mln zł w wyniku realizacji nowych działań: opróżnianie i utrzymanie pojemników na odpady komunalne zlokalizowane na cmentarzach komunalnych oraz dołączenie do systemu jednostek oświatowych.

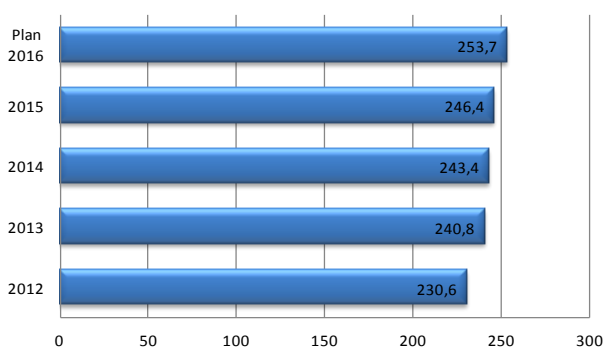
Transport miejski – wzrost o 5,6 mln zł w związku z funkcjonowaniem Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju oraz zwiększoną pracą przewozową

uregulowaną porozumieniami o dofinansowanie usług przewozowych z gminami ościennymi.

Istotną część wydatków bieżących (15% udziału) stanowiła sfera **Pomoc społeczna i ochrona zdrowia**. W 2015 roku na zadania w tym zakresie wydano 246,4 mln zł, realizując plan w 99%. W porównaniu z 2014 rokiem odnotowano wzrost wydatków o ponad 3 mln zł (Wykres 14), głównie w wyniku otrzymania wyższej dotacji na „Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny”. Plan wydatków 2016 roku w sferze Pomoc społeczna i ochrona zdrowia jest wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,3 mln zł i wynosi 253,7 mln zł.

Jest to spowodowane głównie wprowadzeniem nowego zadania „Bon opiekuńczo wychowawczy” oraz zwiększonymi potrzebami związanymi z opieką nad osobami starszymi i sprawowaniem pieczy zastępczej.

Wykres 14: Wydatki bieżące na Pomoc społeczną i ochronę zdrowia (w mln zł)

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

2.4 Wyniki operacyjne

Prawo finansów publicznych nie definiuje nadwyżki operacyjnej. W nauce o finansach publicznych przyjęło się, iż nadwyżkę bieżącą stanowi dodatnia różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Odpowiednio wynik ujemny między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi stanowi deficyt.

Nadwyżka bieżąca będąca różnicą między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi budżetu wskazuje, czy jednostka jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Im wyższa jest wartość nadwyżki bieżącej, tym większe są

możliwości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, zarówno bezpośrednio, dzięki przeznaczeniu kwoty nadwyżki bieżącej na inwestycje, jak i pośrednio, w drodze spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań dłużnych na cele inwestycyjne.

Głównym celem polityki finansowej jest zabezpieczenie środków na realizację ustawowych zadań Miasta przy jednoczesnym zapewnieniu jego rozwoju. Jest to możliwe dzięki dyscyplinie finansowej, która pozwala na akumulowanie środków na finansowanie wieloletniego programu inwestycyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem wkładu własnego do projektów unijnych. Stąd w budżecie założono utrzymanie **wysokiej nadwyżki operacyjnej** (tj. bilansu bieżącego, jako dodatniej różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi z wyłączeniem wydatków na obsługę długu) oraz konsekwentne przestrzeganie zasady, że dochody ze sprzedaży majątku Miasta w całości przeznaczane są na finansowanie wydatków majątkowych. Stosowanie takiego podejścia jest zgodne z metodyką stosowaną przez agencje ratingowe do oceny stanu finansów jednostek samorządu terytorialnego (Tabela 11).

Tabela 11: Budżet Miasta Szczecin w latach 2013 - 2016 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r. Plan
Dochody bieżące	1 641	1 723	1 864	1 853
Wydatki bieżące (z wyłączeniem wydatków na obsługę zadłużenia)	1 445	1 474	1 532	1 614
Bilans bieżący	196	249	332	239
<i>Wskaźnik bilansu bieżącego</i>	<i>12,0%</i>	<i>14,5%</i>	<i>17,8%</i>	<i>12,9%</i>
Dochody majątkowe	134	149	286	266
Wydatki majątkowe	304	424	669	464
Bilans majątkowy	-170	-275	-383	-198
Stan środków na początek roku	228	188	119	48
Przychody (kredyty itp.)	0	0	176	19
Rozchody (spłata kredytów itp.)	38	21	32	31
Obsługa zadłużenia i poręczenia	28	22	22	77
Bilans finansowy	162	145	241	-41
Stan środków na koniec roku	188	119	190	0

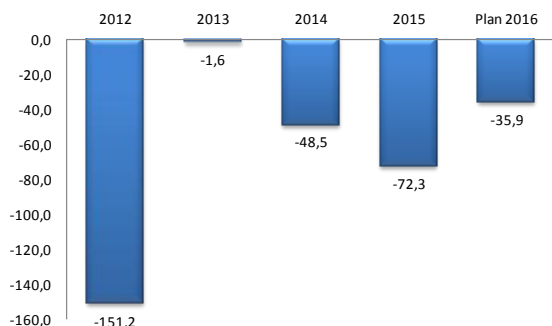
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Miasta oraz Budżet 2016 roku.

W zależności od relacji między poziomem dochodów a poziomem wydatków mówimy o deficycie budżetowym bądź nadwyżce budżetowej. Od 2005 do roku 2008 wynik budżetowy Miasta Szczecin zamykał się nadwyżką (w roku 2008 nadwyżka wyniosła 16.452 tys. zł). Rok 2009 i lata następne przyniosły deficyty spowodowane wzrostem inwestycji. Wysokość deficytu w latach 2012-2016 obrazuje Wykres 15.

Rok 2015 zamknął się deficytem w wysokości 72,3 mln zł, tj. o 23,8 mln zł większym od roku

poprzedniego a także większym w stosunku do planowanego o 35,9 mln zł.

Wykres 15: Wynik finansowy (w mln zł)

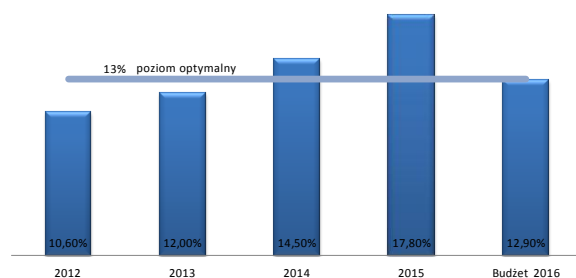
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Wyodrębnienie w budżecie dochodów i wydatków bieżących (bez wydatków na obsługę długu) pozwala na obliczenie nadwyżki operacyjnej. Jest to najbardziej syntetyczna (w krótkiej perspektywie) ocena kondycji finansowej samorządu, potencjału inwestycyjnego oraz zdolności kredytowej informacja o tym, jakimi środkami dysponuje jednostka po pokryciu najbardziej podstawowych potrzeb bieżących.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych art. 242 określa, że Miasto nie może uchwalić budżetu, w którym wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki.

Nadwyżka operacyjna Szczecina (jako różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi pomniejszona o obsługę długu) wyniosła w 2014 roku 249 mln zł, w 2015 roku 332 mln zł, a w roku 2016 planowana jest na poziomie 239 mln zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta kształtował się w 2014 roku na poziomie 14,5 %, w 2015 roku -17,8 %, a plan roku 2016 na poziomie 12,9 %. Miasto prowadzi konsekwentną politykę utrzymania wysokiej nadwyżki operacyjnej w celu poprawy i utrzymania wysokiej zdolności kredytowej. Polityka taka pozwala na sfinansowanie ambitnego programu inwestycyjnego.

Wykres 16: Udział nadwyżki operacyjnej Miasta Szczecin w dochodach bieżących

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Nadwyżka operacyjna jest istotnym wskaźnikiem oceny kondycji finansowej jednostki samorządowej, nie może dać jednak pełnej informacji o stanie gospodarki finansowej, bowiem nie uwzględnia ona dochodów/wydatków majątkowych oraz "strony przychodowo-rozchodowej" budżetu. Rzeczywisty wynik finansowy jednostki samorządu terytorialnego w danym roku zależy nie tylko od nadwyżki operacyjnej budżetu, ale także od innych parametrów finansowych, zwłaszcza takich jak nadwyżka majątkowa czy nadwyżka finansowa.

2.5 Dochody i wydatki majątkowe

Dochody w budżecie miasta podzielone są na bieżące i majątkowe. Do dochodów majątkowych zalicza się:

- dotacje i środki otrzymane na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

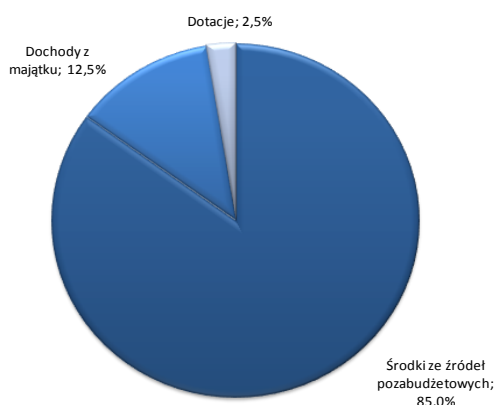
Dochody majątkowe budżetu Miasta w 2015 roku wyniosły 286,4 mln zł (118% realizacji planu), tj. o 137,3 mln zł więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Na rok 2016 zaplanowano dochody majątkowe na poziomie 265,7 mln zł, tj. o 20,7 mln zł mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Zestawienie wpływów majątkowych wg grup w latach 2014-2016 przedstawia Tabela 12, a strukturę planowanych dochodów majątkowych na rok 2016 przedstawia Wykres 17.

Tabela 12: Dochody majątkowe (w mln zł)

Grupa dochodów	2014	2015	Plan 2016
Środki ze źródeł pozabudżetowy i innych	115,6	230,3	225,8
Dochody z majątku	32,5	53,0	33,2
Subwencje	0	1,7	0,0
Dotacje	0,9	1,4	6,7
Dochody majątkowe	149	286,4	265,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016 roku.

Wykres 17: Struktura dochodów majątkowych na 2016 rok

Źródło: Budżet 2016

Najwyższe dochody majątkowe uzyskano w grupie środki ze źródeł pozabudżetowych i innych, które stanowiły 80,4% łącznych dochodów majątkowych i wyniosły 230,3 mln zł w roku 2015, a na rok 2016 zaplanowane zostały na poziomie 225,8 mln zł, tj. mniej w stosunku do roku poprzedniego o 4,5 mln zł. Największe wpływy w tej grupie w roku 2015 odnotowano w pozycji środki finansowe z funduszy międzynarodowych. Wykonanie w tym zakresie wyniosło 218,9 mln zł, tj. 95% dochodów majątkowych. Wysoki poziom wpływów z funduszy międzynarodowych jest związany z zakończeniem perspektywy unijnej 2007-2013, której rozliczenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, trwało do końca 2015 roku. Na rok 2016 zaplanowano niższe wpływy z tego tytułu o kwotę 16,8 mln zł, tj. na poziomie 202,1 mln zł.

Wydatki majątkowe budżetu obejmują z kolei wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofi-

nansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego. Podstawą do dokonywania wydatków jest plan, który wynika z uchwały budżetowej i stanowi nieprzekraczalny limit. W przypadku nie uchwalenia budżetu (nie dłużej niż do dnia 31 marca roku budżetowego), podstawą zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków są limity z projektu budżetu. Limity budżetu na wydatki mają, co do zasady charakter limitów rocznych. Wyjątek od powyższego stanowi możliwość uchwalenia limitów na wydatki wieloletnie oraz tzw. wydatki niewygasające.

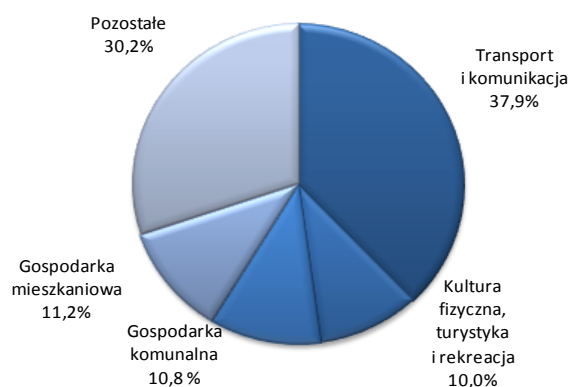
Wydatki majątkowe stanowiły 30% ogółu wydatków budżetowych w roku 2015. Wykonanie w kwocie 669,5 mln zł dało 93% realizacji planu i było o 245,2 mln zł wyższe od roku poprzedniego. Na rok 2016 zaplanowano wydatki w wysokości 463,5, tj. o 206 mln mniej w stosunku do roku poprzedniego (Tabela 13 i Wykres 18).

Tabela 13: Wydatki majątkowe (w mln zł)

Sfera wydatków	2014	2015	Plan 2016
Transport i komunikacja	128,7	471,1	175,5
Kultura fizyczna, turystyka i rekreacja	104,6	49,4	46,3
Gospodarka komunalna	26,2	31,6	50,2
Gospodarka mieszkaniowa	24,3	31,4	51,7
Pozostałe	140,5	86	139,8
Wydatki majątkowe	424,3	669,5	463,5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016.

Wykres 18: Struktura wydatków majątkowych na 2016 rok

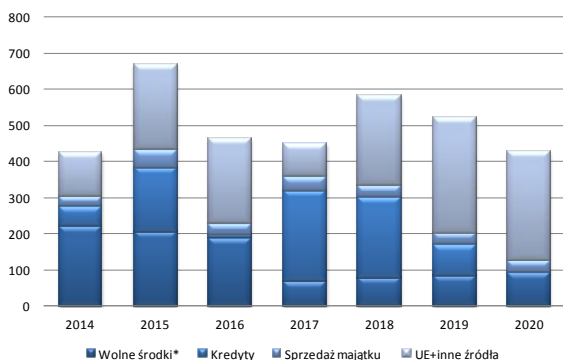

Źródło: Budżet 2016 roku.

Wykonanie w roku 2015 na poziomie 669,5 mln zł było niższe od planowanego o 47,5 mln zł, co spowodowane było głównie: przedłużającymi się procedurami przetargowymi, koniecznością wprowadzenia zmian w dokumentacji projektowej, korzystniejszymi ofertami cenowymi wynikającymi z rozstrzygnięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, zmianami w harmonogramach rzeczowo – finansowych realizowanych inwestycji. Z kolei w porównaniu z rokiem 2014 realizacja wydatków majątkowych była o prawie 60% wyższa, co wynika przede wszystkim z faktu zakończenia w 2015 roku projektów inwestycyjnych z perspektywy unijnej 2007-2013, których rozliczenie (w tym ostateczne płatności), zgodnie z obowiązującymi procedurami, odbywało się do końca 2015 roku. Spadek wydatków majątkowych w roku 2016 spowodowany jest m.in. opóźnieniami w przygotowaniu konkursów z nowej perspektywy unijnej. W planach na rok 2016 największa część środków przeznaczono na transport i komunikację, tj. 37,9 % wydatków majątkowych ogółem.

Dynamikę wydatków majątkowych wraz ze strukturą źródeł finansowania obrazuje Wykres 19.

Wykres 19: Struktura źródeł finansowania inwestycji w mln zł od 2014 roku z perspektywą do 2020 roku

*środki po obsłudze zadłużenia oraz nadwyżki z lat ubiegłych
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin oraz Budżet 2016.

Prowadzenie działalności inwestycyjnej stanowi niezwykle ważną sferę zadań będących przedmiotem szczególnego zainteresowania władz Miasta Szczecin. Skuteczna polityka planowania i realizacji inwestycji jest jedną z podstaw wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju Miasta. Szczecin w ciągu ostatnich lat wypracował system planowania inwestycji, umocowany odpowiednimi aktami prawnymi, w którym obowiązujące procedury umożliwiają rozpoznanie

wszystkich rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych, jak też minimalizują polityczne naciski na dobór zadań przewidzianych do realizacji.

Potrzeba podjęcia długookresowego planowania wynika z konieczności określenia długofalowej perspektywy warunków technicznych, technologicznych oraz finansowych realizacji zadań inwestycyjnych. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę czas i nakłady związane z procesem przygotowania zadań do realizacji obejmujące konieczność uregulowania spraw terenowo-prawnych, sporządzenia dokumentacji, uzyskania niezbędnych opinii i ocen oraz decyzji administracyjnych.

Określenie długoterminowej perspektywy czasowej zamiarów inwestycyjnych, w ujęciu rzeczowym i finansowym, pozwala na ocenę zdolności finansowej budżetu Miasta w konfrontacji z potrzebami. Pozwala również na podjęcie, z odpowiednim wyprzedzeniem, starań o pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych. Finansowanie zewnętrzne jest jednym z warunków utrzymania wysokiego udziału inwestycji w wydatkach ogółem.

3 Analiza sytuacji finansowej Miasta

3.1 Zadłużenie bezpośrednie

Od 1997 corocznie opracowywana jest w Mieście analiza zdolności kredytowej mająca na celu między innymi określenie możliwości inwestycyjnych, jak również dająca obraz zdolności kredytowej Szczecina. Analiza wskazuje przewidywane maksymalne pułapy zadłużenia, prognozuje koszty uzyskania i obsługi zewnętrznych, zwrotnych źródeł finansowania. Od roku 2003 analiza zdolności kredytowej przedstawiana jest w formie prognozy długu.

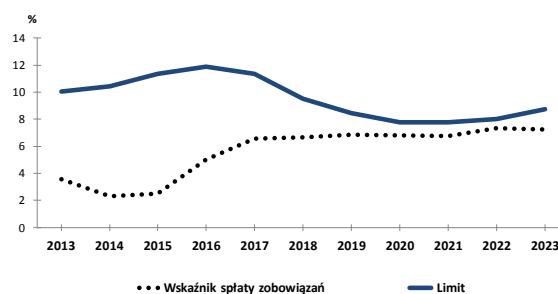
Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych wprowadza pojęcie wieloletniej prognozy finansowej, która obejmuje prognozę kwoty długu. Wieloletnia prognoza finansowa po raz pierwszy sporządzana została w 2011 roku.

Zgodnie z zapisami Ustawy z 27 sierpnia 2009 roku podstawą zadłużania się Miasta w latach 2010 – 2013 były zapisy Ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku, która określała maksymalny poziom zadłużenia i jego obsługi – ustalając te dwie wielkości jako procent ogółu dochodów budżetowych danego roku – odpowiednio na 60 % i 15 % dochodów.

Począwszy od roku 2014 zaczęły obowiązywać nowe reguły, u podstaw których leży założenie, że każdy samorząd gospodaruje w odmiennych warunkach, a każdy budżet charakteryzuje znaczny indywidualizm, stąd wyznaczenie jednolitych, sprawdzających się w każdej sytuacji zasad, nie jest możliwe. Zrezygnowano zatem z limitu odnoszącego się do wielkości dochodów budżetowych, a zdolność kredytową wiąże się z wielkością nadwyżki operacyjnej. Formuła nowego wskaźnika oparta jest na wyniku części bieżącej budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo brane są pod uwagę dochody ze sprzedaży majątku, co wpływa na prowadzenie przez samorządy aktywnej polityki w zakresie gospodarowania majątkiem. Zaletą nowego rozwiązania jest to, że samorząd, poprzez odpowiednią politykę finansową, może wpływać na wysokość nadwyżki bieżącej, co z kolei przekłada się na możliwości zadłużania się. Im wyższa nadwyżka, tym zdolność

do spłaty zadłużenia wyższa. Wadą formuły jest jednak to, iż dane przyjmowane do analizy stanowią średnią trzech lat poprzedzających rok planowania. Ze względu na historyczny charakter oraz zjawisko opóźnienia występujące między stanem gospodarki a sytuacją finansową samorządów, nowy wskaźnik jest bardziej wrażliwy na cykl koniunkturalny.

Wykres 20: Prognozowany poziom obsługi zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2014 – 2020 na tle limitu wynikającego z art. 243 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych

Źródło: Prognoza łącznej kwoty długu Miasta Szczecin sporządzona do WPF na 2016 rok i lata następne

Stan zadłużenia na dzień 31.12.2015 roku wyniósł 1.065 mln zł (kredyty w EUR przeliczone zostały kursem z dnia uruchomienia), z tego:

- z tytułu zaciągniętych kredytów bankowych – 925 mln zł,
- z tytułu emisji obligacji – 140 mln zł.

Dla porównania stan zobowiązań długoterminowych Miasta, przeliczony kursem NBP, na dzień 31.12.2015 roku wyniósł 1.075,2 mln zł, w tym z tytułu: zaciągniętych kredytów 935,2 mln zł; wyemitowanych obligacji 140,0 mln zł.

Ze względu na walutę zobowiązania Miasta podzielić można:

- zaciągnięte w złotych – 680 mln zł,
- w walucie obcej – 385 mln zł.

Zobowiązania wymagalne wyniosły 34.640 zł. Kwota zobowiązań w 2015 roku stanowiła 50% dochodów ogółem.

Na koniec 2015 roku zadłużenie Miasta charakteryzowało się długim okresem spłaty do 25 lat. Zaciągnięte zobowiązania zapewniają Miastu równomierny i dogodny harmonogram spłat. w portfelu kredytowym przeważają kredyty ze zmiennym oprocentowaniem (57%) i kredytu złotowe 84%.

3.2 Płynność

Finanse publiczne zgodnie z przepisami art. 3. ustawy o finansach publicznych (DzU z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.), obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności:

- gromadzenie dochodów i przychodów publicznych,
- wydatkowanie środków publicznych,
- finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,
- finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne,
- zarządzanie środkami publicznymi,
- zarządzanie długiem publicznym,
- rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Zarządzanie finansami jest ustawowym obowiązkiem każdej jednostki samorządu terytorialnego. Niezależnie jednak od funkcjonowania tego obowiązku, w warunkach ograniczonych środków i praktycznie nieograniczonych potrzeb finansowych każda jednostka samorządu terytorialnego powinna odpowiednio zarządzać własnym portfelem. Od racjonalności wykorzystania posiadanych zasobów zależy sprawne funkcjonowanie i rozwój.

Płynność finansowa oznacza terminowe regulowanie zobowiązań. Chodzi więc o zachowanie takiej sytuacji finansowej, w której Miasto na bieżąco reguluje płatności wobec swoich wierzycieli ze środków gromadzonych w ramach budżetu. Można więc zauważyć, że zarządzanie płynnością finansową w Mieście Szczecin jest rozpatrywane zarówno od strony dochodowo-przychodowej, jak i od strony wydatkowo-rozchodowej.

W mieście prowadzone jest monitorowanie płynności zarówno krótko- jak i długoterminowej. Odbywa się to poprzez:

- codzienny monitoring obrotów na rachunku skonsolidowanym (system dzienny)
- miesięczny monitoring harmonogramu płatności
- budżetowanie roczne
- planowanie wieloletnie (WPF).

Monitorowanie płynności finansowej w Mieście jest procesem wieloaspektowym, wymagającym analizy tej problematyki w czasie w celu wychwycenia właściwych zależności pomiędzy określonymi wielkościami budżetu. Tak sprzężony system zarządzania płynnością pozwala na szybkie reagowanie. I tak np. w przypadku zachwiania płynności bieżącej podejmowane są działania polegające na zwiększaniu dochodów (poprzez poprawę ściągalności należności), obniżaniu wydatków lub pozyskaniu środków na rynkach finansowych. W przypadku Szczecina istotnym instrumentem zapewniającym utrzymanie płynności bieżącej w roku budżetowym jest posiadany kredyt w rachunku bieżącym. Rada Miasta corocznie ustala w uchwale budżetowej limit zobowiązań z tytułu kredytów na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu, upoważniając jednocześnie organ wykonawczy do ich zaciągania.

Płynność Miasta Szczecin w roku 2015 i pierwszym kwartale 2016 roku można określić jako bardzo dobrą. Stan gotówki na rachunkach bankowych na koniec każdego miesiąca w 2015 roku wyniósł średnio ponad 240 mln zł a w roku 2014 było to ok. 160 mln zł. Relatywnie wysokie saldo rachunku przyczyniło się do uzyskania dochodu z odsetek na poziomie 4,2 mln zł. Miasto nie korzystało z kredytu w rachunku bieżącym dostępnego w wysokości 150 mln zł. W celu lepszego zarządzania płynnością i ograniczania kosztów usług bankowych Miasto korzysta z konsolidacji sald dla ponad 230 jednostek miejskich.

3.3 Zobowiązania pośrednie

W Mieście Szczecin zobowiązania pośrednie dotyczą głównie zadłużenia spółek miejskich. Na koniec 2015 roku zadłużenie w spółkach, z udziałem Miasta w kapitale podstawowym powyżej 50 % proporcjonalnie do udziału, wynosiło 666 mln zł i było wyższe w stosunku do 2014 roku o niespełna 100 mln zł.

Spółki realizują duże projekty inwestycyjne dotyczące infrastruktury miejskiej, które współfinansowane są środkami unijnymi a kapitał uzupełniający pochodził głównie z kredytów. Do najwięk-

szych inwestycji realizowanych w spółkach zaliczyć należy:

- modernizacja sieci wodociągowej – Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
- budowa spalarni odpadów – Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Sp. z o.o.
- przebudowa torowiska oraz zakup taboru tramwajowego – Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o..

Ryzyko pośrednie związane z posiadaniem zobowiązań przez spółki miejskie Miasta Szczecin jest ograniczone ponieważ w większości spółki z założenia mają obsługiwać swoje zobowiązania z taryf bądź czynszów płaconych przez użytkowników końcowych.

Tabela 14: Zobowiązania Spółek Miasta Szczecin z udziałem powyżej 50% - dane w mln zł na 31.12. 2015 roku

Lp.	Nazwa spółki	Udział Miasta w kapitale podstawowym (%)	Zobowiązania długoterminowe*	
			2014	2015
1	Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	100%	142	146
2	Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” Sp. z o.o.	100%	89	84
3	Nieruchomości i Opłaty Lokalne Sp. z o.o.	100%	0	0
4	Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Dąbie” Sp. z o.o.	100%	1	0
5	Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Klonowica” Sp. z o.o.	100%	0	0
6	Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o.	100%	29	25
7	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	100%	241	259
8	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Sp. z o.o.	100%	57	139
9	Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o.	100%	0	0
10	Agencja Rozwoju Metropolii Szczecińskiej Sp. z o.o.	100%	0	0
11	Zegluga Szczecińska Sp. z o.o.	100%	0	0
12	Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	99%	8	13
13	Międzynarodowe Targi Szczecińskie Sp. z o.o.	93%	0	0
14	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	51%	0	0

* Zobowiązania długoterminowe spółki z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych, leasingu i zakupów ratalnych zaprezentowano proporcjonalnie do wielkości udziałów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Spółek

3.4 Analiza wskaźnikowa

Podstawą działania jednostek samorządu terytorialnego oraz warunkiem realizowania nałożonych ustawowo zadań są posiadane zasoby finansowe. Analiza wskaźnikowa jest narzędziem wspomagającym zarządzanie. Ocena sytuacji finansowej z wykorzystaniem analizy wskaźnikowej umożliwia właściwe rozpoznanie procesów i zjawisk kształtujących dochody i wydatki budżetowe, pozwala na racjonalne pozyskanie i wydawanie środków pieniężnych, wspomaga podejmowanie decyzji wykonawczych, jest niezbędnym elementem planowania.

Analiza danych finansowo-ekonomicznych może być pomocna przy podejmowaniu decyzji dotyczących dalszych kierunków rozwoju jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 217 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych różnica między dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu jednostki samorządu terytorialnego albo deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi określona jest, jako wynik bieżący.

Wynik budżetu bieżącego wskazuje czy jednostka samorządu terytorialnego jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Dodatni wynik bieżący daje jednostce samorządu terytorialnego możliwość realizacji nowych przedsięwzięć majątkowych, zarówno bezpośrednio, przeznaczając tę kwotę na inwestycje lub pośrednio, spłacając wcześniej zaciągnięte zobowiązania na cele inwestycyjne. Ujemny wynik bieżący oznacza, że bieżące wydatki jednostki samorządu terytorialnego przekraczają jej możliwości finansowe. Może to być spowodowane na przykład nadmiernym wzrostem zadłużenia wraz z kosztami jego obsługi lub niższym, niż zakładano, wzrostem dochodów jednostki. Zadania bieżące mogą być realizowane kosztem sprzedaży majątku jednostki lub poprzez zaciąganie nowych zobowiązań.

Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem

$W = Db/Do$, gdzie:

Do – dochody ogółem,

Db – dochody bieżące (dochody niebędące dochodami majątkowymi).

Wskaźnik określa, jaką część dochodów ogółem stanowią dochody bieżące.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

$W = Dw/Do$, gdzie:

Do – dochody ogółem,

Dw – dochody własne.

Wskaźnik określa, jaką część dochodów ogółem stanowią dochody własne gminy.

Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem

$W = No/Do$, gdzie:

No – nadwyżka operacyjna (dodatnia wartość wyniku bieżącego będącego różnicą dochodów bieżących i wydatków operacyjnych),
Do – dochody ogółem.

Dodatnia wartość wyniku bieżącego (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami operacyjnymi) określana, jako nadwyżka operacyjna wskazuje na potencjalne zdolności i możliwości jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań oraz do finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym. *Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem określa stopień, w jakim jednostka mogłaby zaciągnąć nowe zobowiązania, w stosunku do osiągniętych dochodów. Im wyższa jest wartość tego wskaźnika tym większe są możliwości inwestycyjne lub większa możliwość zwiększenia wydatków bieżących.* Ujemna wartość wskaźnika wskazuje na to, że jednostka nie wypracowuje nadwyżki operacyjnej, tj. dochody bieżące nie wystarczają na pokrycie wydatków bieżących.

Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

$W = Wm/Wo$, gdzie:

Wm – wydatki majątkowe,
Wo – wydatki ogółem.

Wskaźnik informuje, jaką część wydatków ogółem stanowią wydatki majątkowe.

Obciążenie wydatków operacyjnych wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

$W = Ww/Wo$, gdzie:

Ww – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,
Wo – wydatki operacyjne (wydatki bieżące skorygowane o wydatki na obsługę długu)

Wskaźnik informuje, jaką część wydatków bieżących stanowią wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

Udział nadwyżki operacyjnej i dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem

$W = (No + Sm)/Do$, gdzie:

Do – dochody ogółem,
Sm – dochody ze sprzedaży majątku,
No – nadwyżka operacyjna.

Wskaźnik informuje o % udziale nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem.

Wskaźnik samofinansowania

$W = (No + Dm)/Wm$, gdzie:

Dm – dochody majątkowe;
No – nadwyżka operacyjna;
Wm – wydatki majątkowe.

Wartość wskaźnika obrazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność do samofinansowania. Im wyższa jest ta relacja tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, jednak jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

Wskaźniki w przeliczeniu na „na mieszkańca”

Transfery bieżące na mieszkańca

$W = Tb /L$, gdzie:

Tb – transfery bieżące (subwencja ogólna i dotacje bieżące),
L – liczba mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.

Kwota subwencji ogólnej i dotacji bieżącej przypadająca na 1 mieszkańca.

Nadwyżka operacyjna na mieszkańca

$W = No/L$, gdzie:

No – nadwyżka operacyjna,
L – liczba mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.

Wartość nadwyżki operacyjnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Zobowiązania ogółem na mieszkańca

$W = Zo/L$, gdzie;

Zo – zobowiązania według tytułów dłużnych,
L – liczba mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.

Wartość zobowiązań ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem

$W = Zo/Do$, gdzie:

Do – dochody ogółem,
Zo – zobowiązania według tytułów dłużnych.

Zobowiązania ogółem bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem

$W = Z_{o_UE} / D_o$, gdzie:

D_o – dochody ogółem,

Z_{o_UE} – zobowiązania według tytułów dłużnych bez zadłużenia na projekty unijne.

Wskaźniki obrazują poziom zadłużenia, czyli udział zobowiązań ogółem jednostki samorządu terytorialnego w dochodach ogółem.

Wskaźnik **Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem** uwzględnia wszystkie zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego, natomiast we wskaźniku **Zobowiązania ogółem bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem** zobowiązania ogółem są pomniejszone o zobowiązania na projekty unijne.

Obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia

$W = (O+R)/D_o$, gdzie:

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

R – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

D_o – dochody ogółem.

Obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia bez rat kapitałowych na projekty unijne

$W = (O + R_{UE})/D_o$, gdzie:

D_o – dochody ogółem,

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

R_{UE} – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek bez rat kapitałowych na projekty unijne (dane dotyczą spłat kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych i obligacji samorządowych, pomniejszone o środki, o których mowa w art. 169 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 roku).

Wskaźnik obrazuje poziom obsługi zadłużenia, czyli udział wydatków na obsługę zadłużenia obejmujących odsetki i spłaty rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek, wykupu papierów wartościowych i obligacji samorządowych w dochodach ogółem. Im większa jest wartość tej relacji tym większe jest ryzyko wystąpienia niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego.

Obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia

$W = (O+R)/D_w$, gdzie:

D_w – dochody własne,

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

R – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Wskaźnik obrazuje obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia. Im większa jest wartość tej relacji tym większe jest ryzyko wystąpienia niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego.

Obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia

$W = (W_b + R + O)/D_b$, gdzie:

W_b – wydatki bieżące,

R – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

D_b – dochody bieżące.

Wskaźnik obrazuje obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia (odsetek i spłaty rat kapitałowych).

Udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem

$W = Z_w/Z_o$, gdzie:

Z_o – zobowiązania według tytułów dłużnych,

Z_w – zobowiązania wymagalne.

Konsekwencją braku płynności finansowej w jednostce jest nieterminowe regulowanie zobowiązań. Wskaźnik udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem większy od zera świadczy o nieterminowym wywiązywaniu się z płatności. Im większa wartość tego wskaźnika tym większa skala tego zjawiska.

Tabela 15 przedstawia wybrane wskaźniki Miasta Szczecin w latach 2014-2016.

Tabela 15: Wybrane wskaźniki w latach 2014 - 2016

1	Wskaźniki 2	2014 3	2015 4	Plan 2016 5	Zmiana	
					(4-3) 6	(5-4) 7
Dochodów						
	Dochody operacyjne/ Planowane dochody operacyjne (%)	106,7	108,2		2	-108
	Dochody podatkowe/ Dochody operacyjne (%)	41,0	40,7	41,4	0	1
	Podatki lokalne/ Dochody podatkowe (%)	37,4	35,8	34,5	-2	-1
	Otrzymane transfery bieżące/ Dochody operacyjne (%)	32,5	31,2	31,2	-1	0
	Dochody operacyjne/ Dochody ogółem (%)	92,0	86,7	87,5	-5	1
	Dochody na mieszkańca (PLN)	4 578,0	5 282,0	5 205,0	704	-77
Wydatków						
	Wydatki operacyjne/ Planowane wydatki operacyjne (%)	99,6	203,9		104	
	Wydatki na wynagrodzenia/ Wydatki operacyjne (%)	42,8	41,9	41,5	-1	0
	Transfery bieżące/ Wydatki operacyjne (%)	9,0	9,7	9,6	1	0
	Wydatki majątkowe/ Planowane wydatki majątkowe (%)	80,8	85,9		5	
	Wydatki majątkowe/ Wydatki ogółem (%)	21,8	29,8	21,2	8	-9
	Wydatki na mieszkańca (PLN)	4 749,0	5 520,0	5 370,0	771	-150
	Nadwyżka bieżąca/ Wydatki majątkowe (%)	53,4	46,4	34,9	-7	-12
	Dochody majątkowe/ Wydatki majątkowe (%)	35,2	42,8	57,3	8	15
	Zmiana zadłużenia netto/ Wydatki majątkowe (%)	5,1	22,6	-4,3	18	-27
Budżetowe						
	Nadwyżka operacyjna/ Dochody operacyjne (%)	14,5	17,8	12,9	3	-5
	Nadwyżka bieżąca/ Dochody bieżące* (%)	13,2	16,7	8,7	4	-8
	Nadwyżka (Deficyt) przed obsługą zadłużenia/ Dochody ogółem** (%)	-2,6	-3,4	-1,7	-1	2
	Wynik budżetu ogółem/ Dochody ogółem (%)	-3,7	3,7	-2,6	7	-6
	Wzrost dochodów operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	5,8	8,2	0,6	2	-8
	Wzrost wydatków operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	1,9	3,9	-5,4	2	-9
	Wzrost nadwyżki bieżącej (% zmiana w ciągu roku)	40,2	37,1	-47,9	-3	-85
Zadłużenia						
	Wzrost zadłużenia bezpośredniego (% zmiana w ciągu roku)	-2,3	16,6	-1,9	19	-19
	Odsetki zapłacone/ Dochody operacyjne (%)	1,3	1,2	4,2	0	3
	Nadwyżka operacyjna/ Odsetki zapłacone (%)	11,1	15,2	3,1	4	-12
	Obsługa zadłużenia bezpośredniego/ Dochody bieżące (%)	2,6	2,5	5,8	0	3
	Obsługa zadłużenia bezpośredniego/ Nadwyżka operacyjna (%)	17,7	13,9	45,3	-4	31
	Zadłużenie bezpośrednie/ Dochody bieżące (%)	53,0	57,1	56,4	4	-1
	Ogółem zadłużenie i zobowiązania pośrednie netto/ Dochody bieżące (%)	79,0	84,5	93,7	6	9
	Zadłużenie bezpośrednie/ Nadwyżka bieżąca (lata)	4,0	3,4	6,5	-1	3
	Zadłużenia bezpośrednie na mieszkańca (PLN)	2 233,0	2 615,0	2 567,0	382	-48

* wraz z dochodami finansowymi, ** bez nowego zadłużenia

Źródło: Opracowanie własne.

3.5 Rating

Rating nazywany inaczej oceną wiarygodności kredytowej to niezależna i subiektywna opinia wyspecjalizowanej instytucji (agencji ratingowej) dotycząca:

a) ogólnej zdolności emitenta (np. państwa lub jednostki samorządu terytorialnego) do regulowania zobowiązań finansowych lub

b) emisji konkretnego instrumentu dłużnego emitenta.

Rosnąca liczba uczestników na rynku, rodzajów oferowanych instrumentów finansowych i możliwości inwestowania tworzy skomplikowany układ zależności i powiązań, często obarczonych znacznym ryzykiem. Dlatego też coraz więcej podmiotów decyduje się na zastrzeżenie kryteriów inwestowania, co wyraża się m.in. we wprowadzaniu ograniczeń we współpracy z podmiotami nieposiadającymi ratingu czy na-

bywaniu papierów wartościowych bez oceny. Ocenom agencji ratingowych poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, fundusze inwestycyjne, ale także państwa i samorządy lokalne. Głównym zadaniem ratingu jest poinformowanie obecnych i przyszłych inwestorów, krajowych jak i zagranicznych, o wiarygodności i wypłacalności ocenianej instytucji.

Podstawowe funkcje ratingów to ocena i klasyfikacja ryzyka kredytowego, a zatem i jego kontrola. Do głównych funkcji ratingów zalicza się:

- *funkcję racjonalizatorską* – polegającą na zapewnieniu pomocy w zwiększeniu efektywności procesów decyzyjnych poprzez usprawnienie procesów informacyjnych i racjonalizację sytuacji decyzyjnych (dla profesjonalnych i nieprofesjonalnych odbiorców ratingu poprzez redukcję liczby zmiennych decyzyjnych),
- *funkcję porządkującą* – polegającą na usuwaniu szumów informacyjnych na rynku poprzez eliminację informacji zbędnych oraz wykrywanie informacji błędnych i nieprawdziwych,
- *funkcję informacyjną* – polegającą na dostarczaniu wiarygodnych informacji o podejmowanych decyzjach zarządczych, w tym i finansowych, oraz możliwie pełnych i wyczerpujących informacji o danym podmiocie, przy zachowaniu wysokiego stopnia przejrzystości,
- *funkcję popularyzatorską* – polegającą na upowszechnianiu informacji o podmiotach poddanych analizie ratingowej i wiedzy o sposobach ich funkcjonowania,
- *funkcję „wyrównywania szans”* – polegającą na ułatwieniu podejmowania decyzji zarówno odbiorcom instytucjonalnym, jak i indywidualnym, poprzez publikowanie wyników analizy ratingowej w powszechnie dostępnych kanałach informacyjnych.

Rodzaje ratingów:

- *rating długoterminowy (long-term rating)* - dotyczy instrumentów dłużnych o terminie zapadalności powyżej roku,
- *rating krótkoterminowy (short-term rating)* - dotyczy instrumentów dłużnych o terminie zapadalności do roku,
- *rating krajowy* - ocena tylko i wyłącznie w obrębie danego kraju odnosząca się do

obowiązującego w nim ratingu „najniższego” ryzyka kredytowego (z reguły punktem odniesienia są papiery dłużne emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa), uzupełniona o specjalny identyfikator kraju (dla Polski jest to: (pol)). Rating krajowy nadawany jest głównie z myślą o inwestorach krajowych,

- *rating międzynarodowy* – ocena o zasięgu globalnym pozwalająca na porównanie wiarygodności danego emitenta z równorzędnymi podmiotami z całego świata i z wszystkich możliwych sektorów.

Rating międzynarodowy jest szczególnie istotny dla inwestorów międzynarodowych i może odnosić się do zobowiązań:

- *w walucie krajowej (LCR – Local Currency Rating)* - określa zdolność emitenta do regulowania zobowiązań finansowych w walucie kraju, w którym ma on siedzibę,
- *w walucie obcej (FCR – Foreign Currency Rating)* – określa zdolność emitenta do regulowania zobowiązań finansowych w walucie obcej – uwzględnia ryzyko transferu i wymienialności (wymagany w przypadku pozyskiwania funduszy na rynku międzynarodowym).

Ratingi przyznawane są przez wyspecjalizowane niezależne agencje ratingowe (credit rating agencies - 'CRAs'). Rynek usług ratingowych zdominowany jest przez trzy agencje (tzw. „wielką trójką”):

- Standard & Poor's Rating Services ('Standard & Poor's', na rynku od 1860 roku),
- Moody's Investors Service Inc. ('Moody's', na rynku od 1900 roku),
- Fitch Ratings Ltd. ('Fitch', na rynku od 1913 roku).

Wspólnie kontrolują około 90 proc. światowego rynku usług ratingowych. Pierwszy rating przyznała agencja Moody's Investors Service w 1909 roku, w 1913 roku - Fitch Investors Service, a kilkanaście lat później, w 1923 roku - firma Standard & Poor's.

Każda agencja ratingowa stosuje swój własny system ocen. Rating wyrażany jest symbolem literowym według przyjętej skali, uzupełnionym przez modyfikatory - cyfry lub znaki (+) i (-) - dla określenia różnic w ramach jednej kategorii. Dodatkowo ocena uzupełniana jest miernikiem pro-

gnozy jej zmiany w najbliższych latach. Perspektywa pozytywna oznacza możliwość podniesienia oceny, negatywna – obniżenia oceny, natomiast stabilna – podniesienia lub obniżenia oceny.

Często dany podmiot posiada ratingi od kilku agencji, np. Polska oceniana jest przez trzy agencje (z „wielkiej trójki”). Fakt występowania różnic w poziomie ocen poszczególnych agencji wynika z faktu, iż działają one niezależnie i kierują się jedynie swoimi własnymi, subiektywnymi przekonaniami.

W ratingu międzynarodowym wyróżnia się dwa poziomy ocen:

- inwestycyjny – odnosi się do emitentów/instrumentów dłużnych o niskim lub umiarkowanym ryzyku,
- spekulacyjny – przyznawany jest emitentom/papierom dłużnym o wysokim ryzyku.

Rating z „klasy inwestycyjnej” wskazuje na duże prawdopodobieństwo spłaty zobowiązań, natomiast ocena z „klasy spekulacyjnej” sygnalizuje niską zdolność płatniczą podmiotu lub wystąpienie niewypłacalności emitenta.

Tabela 16: Oznaczenia ratingu stosowane przez największe agencje ratingowe

Moody's		S&P		Fitch		Interpretacja
Long-term	Short-term	Long-term	Short-term	Long-term	Short-term	
Poziom inwestycyjny						
Aaa	P-1	AAA	A-1+	AAA	F1+	Wyjątkowo duża zdolność do wywiązywania się z podjętych zobowiązań finansowych
Aa1		AA+		AA+		Bardzo duża zdolność do wywiązywania się z podjętych zobowiązań
Aa2		AA		AA		
Aa3		AA-	AA-			
A1		A+	A-1	A+	F1	Wysoka zdolność do wywiązywania się z podjętych zobowiązań przy jednoczesnej wrażliwości na niekorzystne warunki zewnętrzne
A2	A		A			
A3	P-2	A-	A-2	A-	F2	
Baa1	P-3	BBB+	A-3	BBB+	F3	Wystarczająca zdolność płatnicza do wywiązywania się z podjętych zobowiązań przy jednoczesnej większej wrażliwości na niekorzystne warunki zewnętrzne
Baa2		BBB		BBB		
Baa3		BBB-		BBB-		
Poziom spekulacyjny						
Ba1	Not prime	BB+	B	BB+	B	Wystarczająca zdolnością płatniczą, jednak występują niesprzyjające warunki zewnętrzne - mogą wystąpić zaburzenia w terminowej obsłudze długu
Ba2		BB		BB		
Ba3		BB-		BB-		
B1		B+		B+		
B2		B		B		
B3	B-	B-				
Caa1	Not prime	CCC+	C	CCC	C	Zdolność płatnicza jest zagrożona. Do terminowej obsługi długu wymagane są korzystne warunki ekonomiczne i finansowe
Caa2		CCC		CCC		Zdolność płatnicza jest bardzo zagrożona lub wstrzymał się od spłaty zobowiązań
Caa3		CC-		CC		
Ca		C				Zależa z regulowaniem zobowiązań, ale wypłata zobowiązań jest jeszcze częściowo kontynuowana
C	-	D	-	DDD	-	Brak zdolność do terminowego regulowania zobowiązań lub ogłosz upadłość
-				DD		
-				D		

Źródło: opracowanie własne

Na rynku ratingowym obowiązuje zasada unie-możliwiająca uzyskanie oceny wiarygodności kredytowej przez podmiot krajowy, jeśli nie posiada jej państwo, w którym funkcjonuje. Dodatkowo rating podmiotu krajowego ograniczony jest przez poziom oceny wiarygodności kredytowej kraju, w którym ten podmiot funkcjonuje (możli-

we są odstępstwa od tej reguły). Oznacza to, że oceny podmiotów krajowych są automatycznie obniżane (jeżeli były wyższe) lub podwyższane (jeżeli zostały obniżone obligatoryjnie do poziomu oceny kraju w chwili nadawania oceny temu podmiotowi) do aktualnego poziomu oceny ratingowej państwa

Aktualny rating Polski według poszczególnych agencji:

- Standard & Poor's Rating Services: BBB+ z perspektywą stabilną (ocena z 2.12.2016 r.)
- Moody's Investors Service Inc.: A2 z perspektywą negatywną (ocena z 7.9.2016 roku, 13.01.2017 roku – agencja zrezygnowała z aktualizacji swojego ratingu)
- Fitch Ratings Ltd: A- z perspektywą stabilną (ocena z 13.01.2017 roku).

Korzyści z posiadania ratingu:

- łatwiejszy i szerszy dostęp do rynku finansowego,
- im wyższy rating tym niższy koszt pozyskania kapitału (niższe koszty kredytów bankowych, niższe oprocentowanie nowych emisji obligacji),
- standaryzacja ryzyka na rynku finansowym (jedna skala dla wszystkich emitentów i emisji),
- podniesienie zaufania w oczach inwestorów zagranicznych i zachęta do bezpośrednich inwestycji w regionie,
- większy prestiż i kształtowanie wizerunku,
- promocja na rynku krajowym i międzynarodowym.

Miasto Szczecin poddawane jest ocenie od 1998 roku. Od 2005 roku oceniane jest przez jedną agencję Fitch Ratings. Wcześniej oceny dokonywały dwie agencje - oprócz Fitch również agencja Standard & Poor's. Agencja badając zdolność Miasta do regulowania swoich zobowiązań bierze pod uwagę szereg czynników mających, lub mogących mieć wpływ na tę zdolność. Dokonywana jest m.in. analiza: stanu gospodarki w mieście i regionie na tle kraju, polityki zarządzania finansami, wyników osiągniętych przez Miasto, środowiska politycznego czy administracyjnego. Agencja ocenia zdolność Miasta do wywiązywania się z zobowiązań, zarówno długo- jak i krótkoterminowych.

W dniu 18 stycznia 2016 roku Agencja Fitch Ratings potwierdziła międzynarodowe długotermini-

nowe Ratingi Szczecina dla zadłużenia w walucie zagranicznej i krajowej na poziomie „**BBB +**”. Perspektywa ratingów jest stabilna. Utrzymano również: krótkoterminowy rating w walucie zagranicznej na poziomie „**F2**”, krajowy rating długoterminowy na poziomie „**AA-(pol)**” z perspektywą stabilną oraz krajowy krótkoterminowy rating na poziomie „**F2(pol)**”. Potwierdzenie ratingów jest odzwierciedleniem, zdaniem Fitch, że Szczecin utrzyma dobre wyniki operacyjne w średnim okresie. Ratingi odzwierciedlają, według Agencji, ostrożne zarządzanie finansami, racjonalizację wydatków operacyjnych, dobre wskaźniki zadłużenia i umiarkowany poziom długu.

Agencja Fitch Ratings potwierdza dobre wyniki Szczecina i oczekuje, że zostaną one utrzymane w średnim okresie. Do głównych czynników ratingu zalicza:

wskaźnik długu – zdaniem Fitch Miasto Szczecin utrzyma dobre wyniki operacyjne w średnim okresie, z marżą operacyjną wynoszącą 12-13% oraz prognozowaną nadwyżką operacyjną dwukrotnie wyższą od rocznej obsługi zadłużenia (raty plus odsetki). Ponadto zadłużenie bezpośrednie pozostanie na umiarkowanym poziomie około 55-60 % dochodów bieżących w średnim okresie. Wskaźnik zadłużenia do nadwyżki bieżącej powinien pozostać na zadawalającym poziomie około 6 lat (w roku 2015 wynosił: 3,5 roku) znacznie poniżej ostatecznej zapadalności długu wynoszącej 25 lat,

wyniki operacyjne – w 2015 roku wyniki operacyjne Szczecina były bardzo dobre, zdaniem Fitch, marża operacyjna wyniosła 17%, a nadwyżka operacyjna w wysokości 320 mln zł była 7x wyższa od rocznej obsługi zadłużenia,

wydatki majątkowe – Fitch zakłada, że Szczecin będzie kontynuował swój program inwestycyjny

i podobnie jak w minionych latach będzie ubiegać się o środki unijne na współfinansowanie swoich wydatków majątkowych. W średnim okresie, wydatki majątkowe powinny wynosić około 450 mln zł rocznie (ok. 20 % wydatków ogółem) i będą w około 50 % finansowane z dochodów majątkowych, część finansowania może pochodzić z nowego długu i środków własnych Miasta, **zarządzanie** – zdaniem Fitch polityka zarządzania finansami Miasta jest czynnikiem wspierającym rating. Polityka ta dotyczy utrzymywania dyscypliny finansowej, gromadzenia środków z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji, skutecznej kontroli wydatków w sektorze edukacji, pomocy społecznej i administracji. Fitch pozytywnie ocenia również politykę zarządzania długiem,

gospodarkę – Fitch ocenia, że gospodarka Szczecina jest zdwersyfikowana z dużym udziałem sektora usługowego. Inwestycje infrastrukturalne pozytywnie wpłynęły na gospodarkę lokalną, stymulując działalność gospodarczą w Mieście, co przekłada się na wyższe dochody podatkowe.

Ratingi Miasta, zdaniem Agencji, mogą zostać zmienione in plus, jeśli poprawione zostaną wyniki operacyjne, poziom zadłużenia ustabilizuje się a relacja długu do nadwyżki bieżącej będzie wynosiła poniżej 5 lat. In minus w sytuacji jeśli wyniki operacyjne Miasta pogorszą się i nadwyżka operacyjna spadnie poniżej 7 % dochodów operacyjnych przy jednoczesnym wzroście zadłużenia powyżej 80% dochodów bieżących powodując pogorszenie się relacji długu do dochodów bieżących powyżej 10 lat.

Spis tabel:

Tabela 1: Informacje statystyczne o Mieście Szczecin na tle Województwa Zachodniopomorskiego na dzień 31.12.2015 roku.....	5
Tabela 2: Prezydium Rady Miasta Szczecin	8
Tabela 3: Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin.....	8
Tabela 4: Komisje stałe Rady Miasta Szczecin.....	8
Tabela 5: Zastępcy prezydenta Miasta wraz z powierzonymi zakresami na dzień 31.12.2015 roku	9
Tabela 6: Atrakcyjność inwestycyjna województwa zachodniopomorskiego na tle innych województw w 2014 roku.....	12
Tabela 7: Cele strategiczne rozwoju Miasta Szczecin.....	14
Tabela 8: Wynik budżetu w latach 2014-2016 (w mln zł).....	16
Tabela 9: Dochody bieżące (w mln zł)	17
Tabela 10: Wydatki bieżące – realizacja planu w 2015 roku (w mln zł)	18
Tabela 11: Budżet Miasta Szczecin w latach 2013 - 2016 (w mln zł).....	20
Tabela 12: Dochody majątkowe w latach 2014-2016 (w mln zł).....	22
Tabela 13: Wydatki majątkowe – realizacja planu w 2015 roku (w mln zł)	22
Tabela 14: Zobowiązania Spółek Miasta Szczecin z udziałem powyżej 50% - dane w mln zł na 31.12. 2015 roku.....	26
Tabela 15: Wybrane wskaźniki (budżet 2016 na 01.01.).....	28
Tabela 16: Oznaczenia ratingu stosowane przez największe agencje ratingowe	31

Spis wykresów:

Wykres 1: Struktura ludności w Szczecinie.....	5
Wykres 2: Struktura ludności w Szczecinie według aktywności zawodowej.....	5
Wykres 3: Stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2013-2015	6
Wykres 4: Podmioty gospodarcze w Szczecinie wg wybranych sekcji PKD w 2015 roku (%).....	12
Wykres 5: Podmioty gospodarcze w Szczecinie w latach: 2012-2015	13
Wykres 6: Struktura dochodów budżetu Miasta w la-tach 2012 - 2016.....	17
Wykres 7: Struktura wydatków (bez obsługi długu) budżetu Miasta w latach 2012 - 2016.....	17
Wykres 8: Struktura dochodów bieżących w 2016 roku	17
Wykres 9: Dochody z PIT i CIT (w mln zł).....	18
Wykres 10: Subwencja oświatowa (w mln zł).	18
Wykres 11: Wydatki bieżące – struktura planu na 2016 rok.....	19
Wykres 12: Wydatki bieżące na Edukację i naukę (w mln zł).	19
Wykres 13: Wydatki bieżące na Sferę komunalną (w mln zł).....	19
Wykres 14: Wydatki bieżące na Pomoc społeczną o ochronę zdrowia (w mln zł).....	20
Wykres 15: Wynik finansowy (w mln zł).....	21
Wykres 16: Udział nadwyżki operacyjnej Miasta Szczecin w dochodach bieżących.....	21
Wykres 17: Dochody majątkowe – struktura planu na 2016 rok.....	22
Wykres 18: Wydatki majątkowe – struktura planu na 2016 rok.....	22
Wykres 19: Struktura źródeł finansowania inwestycji w mln zł od 2014 roku z perspektywą do 2020 roku .	23
Wykres 20: Prognozowany poziomu obsługi zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2014 – 2020 na tle limitu wynikającego z art. 243 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych.....	24

Źródła:

Budżet Miasta Szczecin
Sprawozdania z Wykonania Budżetu
Wieloletnia Prognoza Finansowa
Wieloletni Program Rozwoju Szczecina
Rating Miasta Szczecin
Raport o stanie Miasta Szczecin
Raport o stanie mienia komunalnego Miasta Szczecin
Biuro Obsługi Interesantów, Urząd Miasta Szczecin
Urząd Statystyczny w Szczecinie
Bank Danych Lokalnych – GUS
www.bip.um.szczecin.pl
www.bip.um-zachodniopomorskie.pl
www.szczecin.pl